

Hospodaření rozpočtů územních samosprávných celků, dobrovolných svazků obcí a Regionálních rad regionů soudržnosti za rok 2017

Výsledky hospodaření územních rozpočtů potvrzují pokračování příznivých trendů z předchozího roku 2016. Znamená to výrazně přebytkové hospodaření, pokračující pokles zadluženosti a značný nárůst stavu finančních prostředků na bankovních účtech. Současně však došlo i k pozitivní změně ve vývoji kapitálových výdajů, zatímco v roce 2016 byl vykázán jejich výrazný meziroční propad, výsledky loňského roku naznačují oživení investičních aktivit obcí a krajů.

Vývoj příjmů územních rozpočtů ovlivňoval především pokračující růst ekonomiky a efektivnější výběr daní, který se prostřednictvím sdílených daní promítl v růstu celkových příjmů krajů a obcí. K nárůstu inkasa daňových příjmů přispěla i změna v rozpočtovém určení daní ve vztahu k obcím. Novela zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní (zákon č. 391/2015 Sb.), která nabyla účinnosti od 1.1.2017, znamenala navýšení podílu obcí na DPH na 21,4 %, tj. na úroveň před důchodovou reformou, a zrušení problematického 30 % podílu obcí na DPFO z příznání, který byl obcím alokován podle trvalého bydliště osoby podávající daňové příznání.

Další změnou v oblasti daňových příjmů, která se vztahuje pouze k obecním rozpočtům, bylo zavedení daně z hazardních her, která nahradila odvod z loterií a jiných podobných her (zákon č. 187/2016 Sb., o dani za hazardních her), a v návaznosti na to změna ve vykazování těchto příjmů.

V části transferů poskytovaných z kapitoly Všeobecná pokladní správa v rámci finančních vztahů státního rozpočtu k rozpočtům obcí, krajů a k rozpočtu hl. m. Prahy byla pro rok 2017 zapracována valorizace příspěvku na výkon státní správy ve výši 5 %. Nad rámec valorizace byly současně do příspěvku na výkon státní správy zahrnuty prostředky na posílení výkonu veřejného opatrovnictví pro územní samosprávné celky.

Vývoj příjmů a výdajů územních rozpočtů byl v loňském roce do značné míry ovlivněn přechodem na nové programové období pro využití prostředků z fondů EU, a to jak z hlediska postavení a funkce Regionálních rad regionů soudržnosti jako součástí územních rozpočtů (dále jen „regionální rady“), tak i z hlediska příjmů a výdajů územních rozpočtů jako celku.

V předchozích letech regionální rady administrovaly finanční prostředky z fondů EU a přes jejich rozpočty procházely značné objemy finančních prostředků. Nyní jejich úloha spočívá především v kontrole projektů po období udržitelnosti a v postupném ukončování jednotlivých regionálních operačních programů. Pro rok 2017 byly proto v kapitole Ministerstva pro místní rozvoj rozpočtovány již jen prostředky na financování provozních výdajů regionálních rad (ve výši 0,2 mld. Kč).

Pro předchozí roky 2015 a 2016 byl charakteristický nárůst příjmů a výdajů na projekty realizované v rámci operačních programů spadajících do končícího programového období 2007–2013. Realizace projektů v rámci nového programového období 2014–2020 se prozatím rozbíhá pomaleji, což v loňském roce znamenalo pro územní rozpočty i nižší zapojení příjmů ze zahraničních zdrojů a současně i jejich nižší výdaje spolufinancované ze zahraničních zdrojů. Programové období 2014–2020 je postaveno na nové struktuře programů, územní rozpočty využívají především Integrovaný regionální operační program (IROP), řízený Ministerstvem pro místní rozvoj.

Ve státním rozpočtu na rok 2017 bylo předpokládáno, že územní rozpočty budou nadále pokračovat v trendu započatém v roce 2012, tzn., že jako celek vykáží v roce 2017 přebytek.

Celková výše přebytku byla predikována ve výši 22,4 mld. Kč, z toho přebytek na úrovni krajů 3,8 mld. Kč, na úrovni obcí 18,3 mld. Kč a u dobrovolných svazků obcí 0,2 mld. Kč, pro regionální rady bylo předpokládán přebytek 0,1 mld. Kč.

Výsledky hospodaření územních rozpočtů byly v loňském roce z hlediska dosaženého salda příznivější. Územní rozpočty ukončily hospodaření s přebytkem ve výši 30,9 mld. Kč. Nejvyšší přebytek byl vykázán na úrovni rozpočtů obcí, dosáhl 21,4 mld. Kč, přičemž zhruba jednou třetinou se na něm podílel výsledek hlavního města Prahy. Kraje ukončily své hospodaření s přebytkem 9,1 mld. Kč, dobrovolné svazky obcí s přebytkem 0,6 mld. Kč. Regionální rady hospodařily s mírným schodkem (0,2 mld. Kč).

Následující hodnocení plnění příjmů a výdajů krajů, obcí, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad za rok 2017 je provedeno samostatně k rozpočtu po všech změnách, to znamená k tzv. konečnému rozpočtu (dále jen k rozpočtu), který vedle změn souvisejících s provedenými rozpočtovými opatřeními zahrnuje také změny vyplývající z promítnutí nároků z nespotebovaných výdajů organizačních složek státu.

V kapitole 3. Příjmy a výdaje obcí a dobrovolných svazků obcí jsou výsledky hospodaření hlavního města Prahy jako „obce“ součástí uváděných souhrnných údajů. S ohledem na specifické postavení hlavního města a váhu jeho příjmů a výdajů v celkových příjmech a výdajích obecních rozpočtů, je současně v rámci této kapitoly zpracována samostatná část, týkající se pouze výsledků rozpočtového hospodaření hlavního města Prahy.

1. Celkové výsledky hospodaření krajů, obcí, dobrovolných svazků obcí a Regionálních rad regionů soudržnosti

Celkové příjmy (po konsolidaci) krajů, obcí, dobrovolných svazků obcí (dále jen „DSO“) a regionálních rad dosáhly **472,6 mld. Kč** (plnění předpokladů rozpočtu 97,9 %), ve srovnání s předchozím rokem vzrostly o 25,9 mld. Kč. Došlo tak k obnovení trendu každoročního nárůstu celkových příjmů územních rozpočtů, který byl přerušen jejich stagnací v roce 2016, kdy příčinou byl výrazný meziroční pokles objemu přijatých investičních transferů.

K růstu celkových příjmů došlo na úrovni obcí, krajů a DSO. V případě regionálních rad nejsou údaje srovnatelné, neboť v loňském roce k proplácení prostředků z regionálních operačních programů již nedocházelo a pro rok 2017 byly rozpočtovány již jen prostředky na financování provozních výdajů regionálních rad.

Vlastní příjmy územních rozpočtů dosáhly **311,6 mld. Kč**, proti předchozímu roku byly vyšší o 18,1 mld. Kč. Růst vlastních příjmů zajišťovaly pouze **daňové příjmy**, které dosáhly **270,7 mld. Kč**, což bylo meziročně o 21,2 mld. Kč více. Na zvýšení inkasa daňových příjmů se kromě pokračujícího příznivého vývoje ekonomiky a realizace opatření ke zvýšení efektivity při výběru daní podílela i zmíněná novela zákona o rozpočtovém určení daní ve vztahu k obcím.

Nedaňové příjmy činily **34,1 mld. Kč**, což bylo o 1,4 mld. Kč méně nežli v roce předchozím. Ke snížení došlo především u seskupení položek přijaté sankční platby a vratky transferů.

Kapitálové příjmy (tj. příjmy z prodeje nemovitostí a pozemků) byly zaúčtovány ve výši **6,7 mld. Kč**, což bylo o 1,8 mld. Kč méně nežli v předchozím roce.

Celkový objem přijatých transferů činil **161,0 mld. Kč**, proti předchozímu roku to bylo o 7,8 mld. Kč více. Obdobně jako v předchozím roce byl růst vykázán pouze v části neinvestičních transferů, jejichž výše dosáhla 147,6 mld. Kč, což znamená meziroční nárůst o 17,0 mld. Kč. Nárůst byl výrazně vyšší nežli v předchozích letech (v období let 2013-2016 činil průměrný meziroční nárůst neinvestičních transferů 4,1 mld. Kč) a souvisel především

s finančním posilováním oblasti regionálního školství. Územní rozpočty přijaly z kapitoly MŠMT neinvestiční transfery v celkové výši celkem 106,0 mld. Kč, což bylo meziročně o 12,7 mld. Kč více.

Naproti tomu v části přijatých investičních transferů byl již druhým rokem vykázán pokles. Jejich výše dosáhla pouze 13,4 mld. Kč, což představuje dosud nejnižší úroveň od roku 2001 (ve srovnání s rokem 2016 to bylo o 9,2 mld. Kč méně a ve srovnání s rokem 2015 dokonce o 36,2 mld. Kč méně). Pokles investičních transferů souvisí s dosud velmi nízkým čerpáním prostředků na investiční projekty realizované v rámci nového programového období pro využití fondů EU.

Tabulka č. 1: Bilance příjmů a výdajů územ. rozpočtů k 31.12.2017 po konsolidaci¹ (v mil. Kč)

	Územní rozpočty celkem				Stupně územních rozpočtů k 31.12.2017		
	skutečnost k 31.12.2016	rozpočet 2017 po všech změnách	skutečnost k 31.12.2017	% plnění rozpočtu	obce a DSO	kraje	RRRS
Příjmy celkem	446 580,9	482 775,2	472 596,7	97,9	297 634,7	181 650,8	295,5
z toho:							
Daňové příjmy	249 497,7	260 320,0	270 742,6	104,0	206 315,8	64 426,8	.
Nedaňové příjmy	35 509,6	36 976,3	34 139,6	92,3	30 623,6	3 634,2	142,5
Kapitálové příjmy	8 527,6	6 973,8	6 696,8	96,0	6 350,1	346,2	0,5
Přijaté transfery	153 168,9	178 505,1	160 987,9	90,2	54 345,2	113 243,6	152,5
Výdaje celkem	393 526,4	460 374,7	441 646,8	95,9	275 577,4	172 560,2	525,0
z toho:							
Běžné výdaje	326 956,7	358 938,4	358 008,9	99,7	206 897,8	155 189,8	481,3
Kapitálové výdaje	66 569,7	101 436,3	83 637,9	82,5	68 679,6	17 370,4	43,7
Saldo příjmů a výdajů	53 054,5	22 400,5	30 949,9	.	22 057,3	9 090,6	-229,5

Z hlediska struktury zdrojů financování jednotlivých částí územních rozpočtů došlo v loňském roce ke změně, která souvisí s ukončením činnosti regionálních rad jako administrátora finančních prostředků z fondů EU prostřednictvím regionálních operačních programů. Na rozdíl od předchozích let regionální rady již krajům, obcím ani DSO žádné finanční transfery nepřevádí.

V rozpočtech krajů zůstávají dlouhodobě hlavním zdrojem financování transfery (v roce 2017 62,3 % celkových příjmů). Je to dáno tím, že prostřednictvím krajských rozpočtů jsou administrovány prostředky na úhradu přímých nákladů na vzdělávání v regionálním školství (kraje je rozepisují a přímo přidělují příslušným školám a školským zařízením). U obcí jsou hlavním zdrojem financování daňové příjmy, které se na celkových příjmech podílely 69,3 %, podíl přijatých transferů na celkových příjmech obcí činil 18,2 %. Financování činnosti DSO je zajišťováno především transfery z různých úrovní veřejných rozpočtů, v loňském roce činily 63,2 % jejich celkových příjmů.

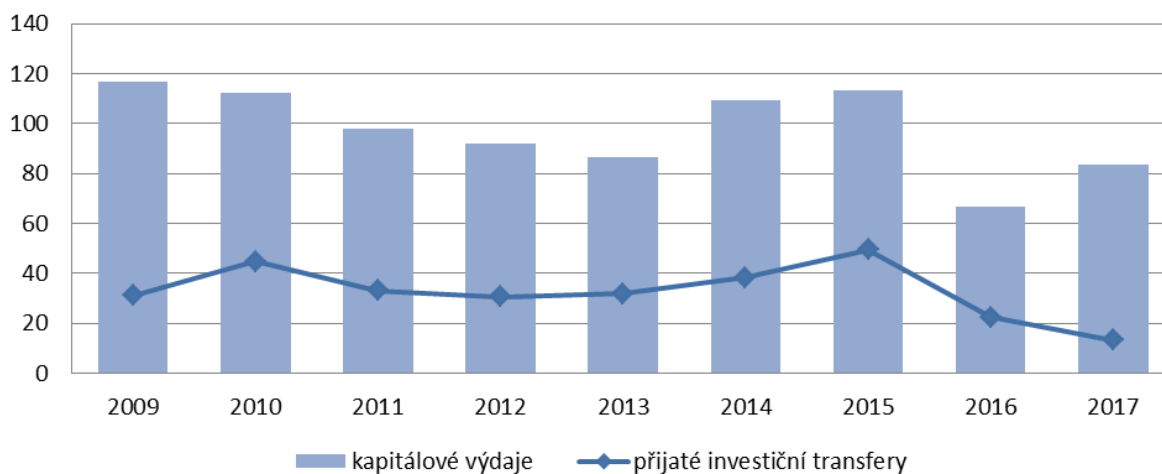
¹ Z důvodu konsolidace, jejímž smyslem je očistit údaje o rozpočtu nebo skutečnosti peněžních operací o interní přesuny peněžních prostředků uvnitř jednotky nebo mezi jednotkami na úrovni sumářů, za které se operace sledují, je součet na úrovni republiky odlišný od součtu jednotlivých úrovní, tj. obcí a DSO, krajů a regionálních rad. Příjmové, výdajové a finanční operace, které jsou předmětem konsolidace spolu s uvedením úrovně, na které se konsolidace provádí, stanovuje vyhláška č. 5/2014 Sb., o způsobu, termínech a rozsahu údajů předkládaných pro hodnocení plnění státního rozpočtu, rozpočtů státních fondů, rozpočtů územních samosprávných celků, rozpočtů dobrovolných svazků obcí a rozpočtů regionálních rad regionů soudržnosti.

Pokud jde o strukturu transferů poskytovaných územním rozpočtům z jednotlivých kapitol státního rozpočtu, zůstává dlouhodobě nejvýznamnější kapitola Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, ze které jsou poskytovány dotace na přímé náklady na vzdělávání pro školy a školská zařízení zřizovaná kraji, obcemi a soukromými zřizovateli. Neinvestiční transfery z této kapitoly tvořily zhruba tři čtvrtiny (76,2 %) z celkového objemu neinvestičních transferů ze státního rozpočtu. Dalším významným zdrojem neinvestičních transferů jsou prostředky kapitoly Ministerstva práce a sociálních věcí. Pokud jde o investiční transfery ze státního rozpočtu určené územním rozpočtům, byly největší objemy prostředků převedeny z kapitol Ministerstva životního prostředí a Ministerstva pro místní rozvoj.

Celkové výdaje územních rozpočtů dosáhly **441,6 mld. Kč** (plnění rozpočtu 95,9 %) a meziročně vzrostly o 48,1 mld. Kč. Vývoj výdajů se tak proti roku předchozímu podstatně lišil. V roce 2016 došlo k meziročnímu poklesu výdajů o 31,8 mld. Kč způsobenému výrazným propadem kapitálových výdajů (o 46,6 mld. Kč), který do značné míry souvisel s přechodem na nové programové období pro využití prostředků z fondů EU. V roce 2017 se nejen významně zvýšily běžné výdaje, ale současně vzrostly také kapitálové výdaje.

Současně s růstem kapitálových výdajů došlo také ke změně z hlediska zdrojů jejich financování. Zatímco v období let 2010 - 2016 se přijaté investiční transfery podílely na celkových kapitálových výdajích v ročním průměru 35,5 %, v roce 2017 to bylo jen 16,0 %. Kraje i obce ve vyšší míře zapojily do financování investic vlastní zdroje, což částečně souvisí i s pomalým náběhem realizace investičních projektů spolufinancovaných z programů EU.

Graf č. 1: Vývoj objemu přijatých investičních transferů a kapitálových výdajů územních rozpočtů celkem (v mld. Kč)

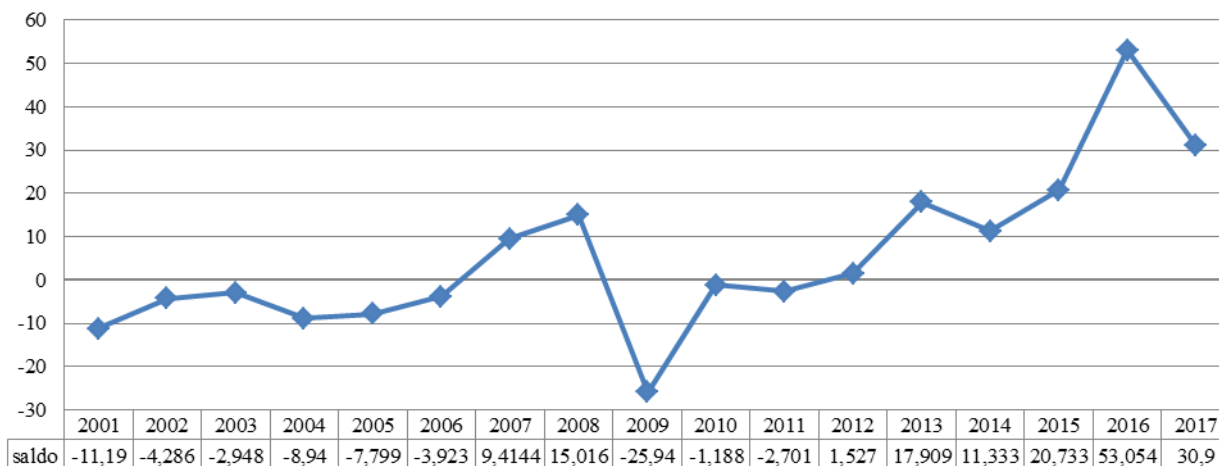
Běžné výdaje dosáhly **358,0 mld. Kč**, meziročně se zvýšily o 31,0 mld. Kč. Více než polovina tohoto zvýšení byla dána nárůstem výdajů poskytovaných formou transferů příspěvkovým, neziskovým a podobným organizacím (o 19,4 mld. Kč). Výdaje na platy a podobné související výdaje se zvýšily o 3,1 mld. Kč.

Výrazný nárůst výdajů byl vykázan také na položkách „výdaje na dopravní územní obslužnost“ a „výdaje na nákup služeb“, a naopak pokles na položce „transfery podnikatelským subjektům“. Zde se však jedná o změny ve vykazování (zařazení výdajů na položku rozpočtové skladby), ke kterým v roce 2017 přistoupilo hlavní město Praha (podrobněji viz dále – část 3.).

Územní rozpočty pokračovaly ve svém odpovědném hospodaření, což se projevilo ve vysokém přebytku hospodaření a dalším nárůstu stavu finančních prostředků na bankovních účtech.

Přebytek hospodaření dosáhl **30,9 mld. Kč**, jedná se o druhý nejvyšší přebytek v dosavadní historii. Rozhodující část byla dosažena na úrovni rozpočtů obcí, které hospodařily s přebytkem 21,4 mld. Kč. Pro srovnání uvádíme vývoj salda hospodaření územních rozpočtů celkem od roku 2001.

Graf č. 2: Vývoj salda hospodaření územních rozpočtů v letech 2001–2017 (v mld. Kč)

Stav finančních prostředků na bankovních účtech² rozpočtového hospodaření krajů, obcí a DSO (bez příspěvkových organizací) dosáhl ke konci sledovaného roku **179,3 mld. Kč**, což bylo meziročně o 28,4 mld. Kč více. Vysoký nárůst byl vykázán jak na úrovni obcí a DSO (o 22,6 mld. Kč), tak na úrovni krajů (o 6,0 mld. Kč). Naproti tomu regionální rady, na jejichž účtech je již jen minimum finančních prostředků, vykázaly pokles o 0,2 mld. Kč.

Tabulka č. 2: Stavy finančních prostředků na bankovních účtech rozpočtů ÚSC a DSO bez příspěvkových organizací ke dni 31.12. (v mld. Kč)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ÚSC celkem	57,6	61,9	71,6	89,0	67,8	70,6	71,4	83,8	97,8	107,9	115,0	150,5	179,3
z toho:													
kraje	6,0	7,5	11,2	13,9	11,2	12,3	14,3	12,4	14,6	17,4	16,5	23,8	29,9
obce a DSO	51,6	54,4	60,4	75,1	56,6	58,3	57,1	71,4	83,2	90,5	98,5	126,7	149,3

Stavy finančních prostředků na bankovních účtech rozpočtů krajů, obcí a DSO vykazují dlouhodobě rostoucí trend (výjimkou byl pouze rok 2009). V posledních pěti letech je však růst dynamičtější, stav finančních prostředků na bankovních účtech obcí i krajů se proti roku 2012 zvýšil více než dvojnásobně.

2. Příjmy a výdaje krajů

Celkové příjmy krajů činily **181,7 mld. Kč**, proti předchozímu roku byly vyšší o 13,3 mld. Kč (plnění předpokladů rozpočtu 96,4 %). Na růstu celkových příjmů krajů se

² Údaje o stavu finančních prostředků na bankovních účtech v letech 2016 a 2017 nejsou plně srovnatelné s údaji předchozích let. Do roku 2015 byly do stavu finančních prostředků na bankovních účtech zahrnovány stavy na těchto účtech: Termínované vklady krátkodobé a dlouhodobé, Základní běžný účet ÚSC, Běžné účty fondů ÚSC. V souvislosti s novelou vyhlášky č. 5/2014 Sb., o způsobu, termínech a rozsahu údajů předkládaných pro hodnocení plnění státního rozpočtu, rozpočtů státních fondů, rozpočtů územních samosprávných celků, rozpočtů dobrovolných svazků obcí a rozpočtů regionálních rad regionů soudržnosti, která nabyla účinnosti od 1.1.2016, se do stavu finančních prostředků na bankovních účtech již nezahrnují termínované vklady (pro informaci: např. v letech 2011-2015 se jejich výše vykazovala k 31.12. pohybovala v rozmezí 3,3 – 6,1 mld. Kč). Nově se však od 1.1.2016 do stavu finančních prostředků na bankovních účtech zahrnuje stav na účtu Pokladna (ke konci roku 2017 činil stav finančních prostředků na tomto účtu 23,1 mil. Kč).

z větší části podílely přijaté transfery (zhruba z 60 %), v předchozím roce byl naopak růst příjmů zajištěn výhradně vlastními příjmy krajů.

Tabulka č. 3: Bilance příjmů a výdajů krajů (v mil. Kč)

Ukazatel	skutečnost k 31.12.2016			skutečnost k 31.12.2017	% plnění rozp.	Index 2017/ 2016
		schválený	po všech změnách			
1	2	3	4	5	6	7
I. Daňové příjmy	58 747,1	62 200,0	62 200,0	64 426,8	103,6	109,7
z toho:						
Daně z příjmů fyzických osob	14 603,2	15 300,0	15 300,0	16 348,8	106,9	112,0
Daně z příjmů právnických osob	14 624,5	14 900,0	14 900,0	15 035,4	100,9	102,8
Daň z přidané hodnoty	29 491,1	32 000,0	32 000,0	32 959,0	103,0	111,8
Daně a poplatky z vybr. činností	28,3	.	.	83,6		295,4
II. Nedaňové příjmy	4 185,0	5 200,0	5 200,0	3 634,2	69,9	86,8
III. Kapitálové příjmy	648,6	450,0	450,0	346,2	76,9	53,4
Vlastní příjmy	63 580,7	67 850,0	67 850,0	68 407,2	100,8	107,6
IV. Přijaté transfery (po konsolidaci)	104 729,0	104 569,6	120 604,6	113 243,6	93,9	108,1
Příjmy celkem (po konsolidaci)	168 309,7	172 419,6	188 454,6	181 650,8	96,4	107,9
I. Běžné výdaje (po konsolidaci)	141 114,0	149 666,1	155 294,0	155 189,8	99,9	110,0
II. Kapitálové výdaje	14 477,8	18 952,7	29 359,8	17 370,4	59,2	120,0
Výdaje celkem (po konsolidaci)	155 591,8	168 618,8	184 653,8	172 560,2	93,5	110,9
Saldo příjmů a výdajů (po konsol.)	12 717,9	3 800,8	3 800,8	9 090,6	.	71,5

Vlastní příjmy krajů dosáhly celkem **68,4 mld. Kč**, meziročně byly vyšší o 4,8 mld. Kč. V rámci vlastních příjmů vzrostly pouze daňové příjmy, v části nedaňových a kapitálových příjmů byl vykázán pokles.

Daňové příjmy dosáhly celkem 64,4 mld. Kč, meziročně byly vyšší o 5,7 mld. Kč (o 9,7 %). Na růstu inkasa se podílel především ekonomický vývoj, současně příznivě působilo i navýšení podílu krajů na celkovém výnosu daně z přidané hodnoty, ke kterému došlo v předchozím roce 2016.

Podle zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní tvořily daňové příjmy krajů:

- daň z příjmů právnických osob v případech, kdy poplatníkem je příslušný kraj
- podíl na 8,92 % z celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty,
- podíl na 8,92 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků,
- podíl na 8,92 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby,
- podíl na 8,92 % z 60 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti,
- podíl na 8,92 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů právnických osob.

Celkový výnos **daně z příjmů fyzických osob** činil 16,3 mld. Kč, meziročně se zvýšil o 1,7 mld. Kč. Nárůst byl dosažen pouze v části daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, inkaso daně z příjmů fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti a inkaso daně z příjmů fyzických osob z kapitálových výnosů zůstalo na úrovni předchozího roku.

Daň z příjmů právnických osob byla zaúčtována ve výši 15,0 mld. Kč, proti srovnatelnému období to bylo o 0,4 mld. Kč více.

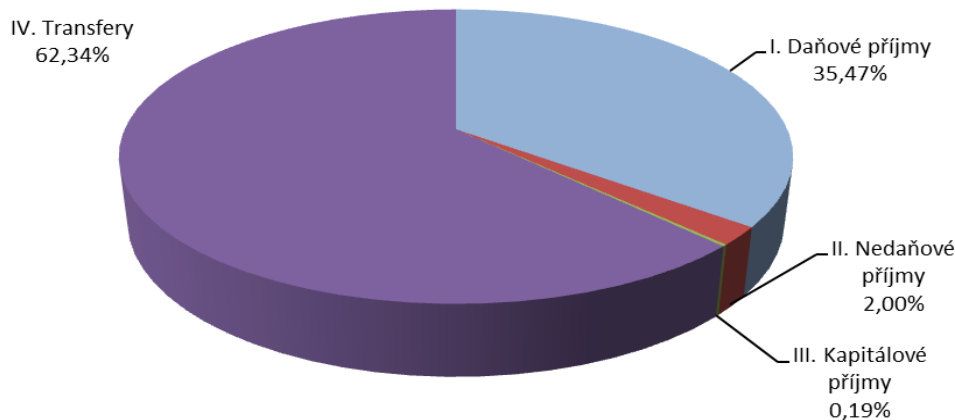
Výnos **daně z přidané hodnoty** dosáhl 33,0 mld. Kč, což znamená meziroční zvýšení o 3,5 mld. Kč. Inkaso daně z přidané hodnoty představovalo polovinu celkových daňových příjmů krajů.

Daně a poplatky z vybraných činností a služeb tvoří jen velmi malou část celkových daňových příjmů krajů (v řádu milionů Kč), jejich rozhodující částí byly dosud správní poplatky. V loňském roce však došlo v této části daňových příjmů ke změně, jejich celkový objem dosáhl 83,6 mil. Kč, což představuje trojnásobné zvýšení, a jejich hlavní součástí se staly poplatky a odvody v oblasti životního prostředí. Od roku 2017 se kraje nově staly příjemcem části výnosu poplatků za znečišťování ovzduší (novela zákona č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší). Z celkového výnosu krajům náleží 25 %, což znamenalo příjem do rozpočtů krajů ve výši 58,9 mil. Kč. Zákon o ochraně ovzduší současně stanoví, že „výnos poplatků za znečišťování ovzduší, který je příjmem kraje, může být použit jen na financování opatření v oblasti ochrany životního prostředí“.

Nedaňové příjmy krajů dosáhly v souhrnu **3,6 mld. Kč**, ve srovnání s předchozím rokem byly nižší o 0,6 mld. Kč. Příjmy se snížily především na položce splátky půjčených prostředků od příspěvkových organizací (činily 0,3 mld. Kč, zatímco v roce 2016 to bylo 0,8 mld. Kč). Na ostatních položkách nedaňových příjmů k zásadnějším změnám nedošlo.

Kapitálové příjmy činily **0,3 mld. Kč**, proti předchozímu roku byly o polovinu nižší. Tyto příjmy představují pro kraje spíše doplňkový zdroj příjmů a jejich objem zůstává dlouhodobě poměrně stabilní (v období let 2010-2017 se pohybovaly mezi 0,3 mld. Kč - 0,6 mld. Kč).

Graf č. 3: Příjmy krajů podle druhového členění rozpočtové skladby za rok 2017 (po konsolidaci)

Transfery představují objemově nejvýznamnější zdroj příjmů rozpočtů krajů. Jsou poskytovány ze státního rozpočtu a ze státních fondů, do konsolidovaných přijatých transferů patří podle rozpočtové skladby také některé převody z vlastních fondů. V roce 2017 činil celkový objem přijatých transferů **113,2 mld. Kč**, což bylo o 8,5 mld. Kč více nežli v roce předchozím. Podíl transferů na celkových příjmech krajů zůstal téměř shodný jako v předchozím roce (62,3 %).

Nárůst byl vykázán pouze v části neinvestičních transferů, dosáhly 108,1 mld. Kč (meziročně o 11,4 mld. Kč více). Objem přijatých investičních transferů se proti předchozímu roku snížil o 2,9 mld. Kč a činil 5,2 mld. Kč. Rovněž v předchozím roce byl vykázán jejich meziroční pokles, a to o 5,4 mld. Kč. Výše přijatých investičních transferů v roce 2017 se tak dostala na nejnižší úroveň od roku 2009. Důvodem je především pomalejší náběh využívání prostředků na realizaci investičních projektů spolufinancovaných z fondů EU. Z finančních výkazů

vyplývá, že v loňském roce činily příjmy krajů ze zahraničních zdrojů (investiční prostředky) celkem 4,3 mld. Kč (3,1 mld. Kč v rámci OP Životní prostředí 2014+ a 1,1 mld. Kč v rámci Integrovaného regionálního operačního programu). V předchozích dvou letech, kdy byla dokončována realizace projektů programového období 2007 – 2013, byly tyto příjmy vyšší (v roce 2016 činily 7,3 mld. Kč a v roce 2015 činily 12,0 mld. Kč).

Ze státního rozpočtu jsou krajům poskytovány transfery z kapitoly VPS, které zahrnují příspěvek na výkon státní správy v rámci finančního vztahu státního rozpočtu k rozpočtům krajů a tzv. ostatní dotace z kapitoly VPS. Transfery z kapitoly VPS činí zhruba 1,1 % z celkového objemu transferů ze státního rozpočtu, rozhodující část je poskytována z ostatních kapitol státního rozpočtu.

Příspěvek na výkon státní správy v přenesené působnosti poskytovaný v rámci finančního vztahu státního rozpočtu k rozpočtům krajů (příloha č. 5 k zákonu o státním rozpočtu na rok 2017) byl stanoven ve výši 1,1 mld. Kč. V objemu příspěvku byla zohledněna 5 % valorizace. Dále byl příspěvek navýšen o 17,1 mil. Kč na zajištění činnosti krajských úřadů vůči obcím v souvislosti s výkonem veřejného opatrovnictví (1 316 tis. Kč na každý kraj, tj. 2 pracovní úvazky). Prostředky na výkon státní správy jsou krajům zasílány postupně v průběhu roku (měsíčně).

Ostatní dotace poskytované krajům z kapitoly VPS byly v rozpočtu stanoveny v celkové výši 255,5 mil. Kč. Jednalo se především o prostředky neinvestiční (210,5 mil. Kč), zahrnuté v ukazateli „Další prostředky pro územní samosprávné celky“, který obsahuje tituly, které nelze rozpočtovat u konkrétních příjemců v době sestavování rozpočtu (prostředky na výdaje stanovené zvláštními zákony nebo dalšími právními předpisy, prostředky pro řešení aktuálních problémů územních samosprávných celků). Investiční prostředky byly rozpočtovány ve výši 45,0 mil. Kč a byly určeny na výkupy pozemků pod silnicemi II. a III. třídy. Pokračování v uvolňování těchto dotací krajům vláda schválila usnesením č. 508/2016.

V rámci ostatních dotací z kapitoly VPS přijaly kraje v loňském roce celkem 138,6 mil. Kč, z toho největší část tvořily prostředky na výkupy pozemků pod krajskými komunikacemi (35,0 mil. Kč), prostředky na úhradu nákladů spojených s preventivními opatřeními zabráňujícími vzniku a šíření onemocnění tuberkulózou (28,1 mil. Kč), prostředky na náhrady škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy (23,8 mil. Kč) a prostředky na řešení krizových situací (27,4 mil. Kč - Zlínský kraj - Vrbětice).

Nejvýznamnější zdroj příjmů krajů představují transfery a půjčky poskytované přímo z rozpočtu jednotlivých kapitol státního rozpočtu a ze státních fondů. Ve sledovaném roce přijaly kraje z rozpočtů ústředních orgánů státní správy a státních fondů (bez kapitol VPS, OSFA a prostředků z Národního fondu) finanční prostředky v celkové výši 111,5 mld. Kč, což představuje meziroční zvýšení o 12,7 mld. Kč. Nárůst prostředků se promítá především v oblasti vzdělávání, v oblasti sociální a v oblasti životního prostředí.

Obdobně jako v minulých letech přijaly kraje největší objem transferů z kapitoly **Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy**, a to ve výši 91,0 mld. Kč (82,0 mld. Kč v roce 2016). Převážnou část dotací tvořily neinvestiční výdaje určené na přímé náklady škol (platy, výdaje na učební pomůcky a školní potřeby, výdaje na další vzdělávání pedagogických pracovníků, služby apod.). Další prostředky byly použity na programy zaměřené na rozvoj a zkvalitnění vzdělávání, dále na rozvoj odborného a dalšího vzdělávání, na podporu asistentů pedagogů pro děti, žáky a studenty se sociálním znevýhodněním, na podporu navýšení kapacit ve školských poradenských zařízeních apod.

Tabulka č. 4: Přehled o transferech a půjčkách přijatých kraji ze státního rozpočtu a ze státních fondů v roce 2017 (v mil. Kč)

Kapitola	Celkem	z toho:		
		Neinvestiční	Investiční	Půjčky
Úřad vlády ČR	5,3	5,3		
Ministerstvo zahraničních věcí	0,5	0,5		
Ministerstvo práce a sociálních věcí	11 990,0	11 862,7	127,3	
Ministerstvo vnitra	47,3	7,3	40,0	
Ministerstvo životního prostředí	3 244,5	95,6	3 148,9	
Ministerstvo pro místní rozvoj	1 237,3	31,0	1 206,3	
Ministerstvo průmyslu a obchodu	67,2	1,9	65,3	
Ministerstvo dopravy	2 562,6	2 562,6		
Ministerstvo zemědělství	77,9	9,7	68,2	
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	91 019,7	91 013,3	6,4	
Ministerstvo kultury	45,6	42,1	3,5	
Ministerstvo zdravotnictví	539,4	463,9	75,5	
Národní fond	18,8	9,0	9,8	
Operace státních finančních aktiv	60,9		60,9	
VPS - transfery v rámci souhrnného dotačního vztahu	1 140,5	1 140,5		
VPS - ostatní transfery	138,6	103,5	35,1	
Státní fond životního prostředí	7,9	7,9		
Státní fond dopravní infrastruktury	653,6	403,9	249,7	
C e l k e m	112 857,6	107 760,7	5 096,9	0,0

Kraje obdržely z kapitoly **Ministerstva práce a sociálních věcí** finanční prostředky ve výši 12,0 mld. Kč (v předchozím roce 10,1 mld. Kč), které byly použity převážně na neinvestiční nedávkové transfery poskytované podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Další prostředky byly uvolněny v rámci operačního programu Zaměstnanost, který je zaměřen na podporu zaměstnanosti a adaptability pracovní síly, a dále rovněž na státní příspěvek zřizovatelům zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc. Investiční prostředky směřovaly do Programu pořízení a technická obnova majetku ve správě ústavů sociální péče a byly určeny na stavební úpravy zařízení sociální péče v působnosti územních orgánů.

Finanční prostředky ve výši 3,2 mld. Kč obdržely kraje z kapitoly **Ministerstva životního prostředí**, z toho převážnou část tvořily investiční transfery, které směřovaly na zlepšování kvality vody a snižování rizika povodní, na zlepšování kvality ovzduší, na omezování množství odpadů, snižování ekologických zátěží, ochranu a péči o přírodu a krajinu.

Z rozpočtu kapitoly **Ministerstva dopravy** získaly kraje finanční prostředky v celkové výši 2,6 mld. Kč, tj. na srovnatelné úrovni s předchozím rokem. Jednalo se o neinvestiční transfery určené na příspěvek na ztrátu dopravce z provozu veřejné osobní dráží dopravy.

Kraje dále přijaly z kapitoly **Ministerstva pro místní rozvoj** finanční prostředky ve výši 1,2 mld. Kč, které byly uvolněny především v rámci Integrovaného regionálního operačního programu (IROP), který je zaměřený na podporu regionální konkurenceschopnosti, infrastruktury a vyváženého rozvoje území České republiky. Hlavními oblastmi, do kterých podpora směřuje, jsou silnice II. třídy, dopravní obslužnost, integrovaný záchranný systém, sociální integrace, energetické úspory v oblasti bydlení apod.

Z kapitoly **Ministerstva zdravotnictví** získaly kraje transfery ve výši 0,5 mld. Kč, které byly použity například na specializační vzdělávání zdravotnických pracovníků, na zvláštní příspěvek za směny pro nelékařská zdravotnická povolání bez odborného dohledu a na podporu rozvoje a obnovy materiálně technické základny regionálního zdravotnictví.

V souvislosti s přehledem čerpání transferů ze státního rozpočtu a ze státních fondů je nutné zmínit, že také pro rok 2017 bylo rozhodnuto o pokračování financování silnic II. a III. třídy ve vlastnictví krajů z rozpočtu Státního fondu dopravní infrastruktury (usnesení vlády č. 150 ze dne 27.2.2017 a usnesení vlády č. 516 ze dne 10.7.2017). Na tento účel mělo být uvolněno celkem 3,4 mld. Kč. Mezi jednotlivé kraje byla částka (stejně jako v předchozích dvou letech) rozdělena na základě procentuálního podílu délky předmětné silniční sítě připadající na příslušný kraj. V návaznosti na rozhodnutí krajů pak byly tyto prostředky poskytnuty jimi zřízeným organizacím správy a údržby silnic, a to buď přímo, nebo prostřednictvím rozpočtů krajů. Převod prostředků přímo organizacím správy a údržby silnic zvolila většina krajů (tyto finanční prostředky se nepromítají ve finančních výkazech krajů). Převod prostřednictvím rozpočtů krajů si zvolily tři kraje, kterým bylo poskytnuto celkem 0,6 mld. Kč (tato částka je promítnuta ve finančních výkazech krajů jako přijaté transfery).

Celkové výdaje krajů dosáhly **172,6 mld. Kč** (plnění rozpočtu 93,5 %), proti předchozímu roku byly vyšší o 17,0 mld. Kč. Růst byl vykázan v obou částech výdajů, výraznější však byl v části běžných výdajů.

Běžné výdaje krajů činily **141,1 mld. Kč**, což znamená meziroční zvýšení o 14,1 mld. Kč. Nárůst se promítl především v části transferů poskytovaných z rozpočtů krajů.

V objemově nejvýznamnější části, kterou tvoří neinvestiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím, dosáhly výdaje 116,2 mld. Kč, tj. o 11,0 mld. Kč více nežli v předchozím roce. Zvýšení se týkalo především příspěvkových organizací působících v odvětví vzdělávání a školských služeb (zvýšení o 8,7 mld. Kč) a v odvětví sociálních služeb (o 0,9 mld. Kč).

Tabulka č. 5: Výdaje krajů v letech 2015-2017 po konsolidaci (v mil. Kč)

	2015 skutečnost	2016 skutečnost	2017 skutečnost	Index	
				2016/ 2015	2017/ 2016
I. Běžné výdaje	133 860,0	141 114,0	155 189,8	105,4	110,0
z toho					
<i>Platy a ostatní platby za provedenou práci</i>	2 756,0	2 903,3	3 114,9	105,3	107,3
Nákup materiálů	540,9	282,8	263,6	52,3	93,2
Nákup vody, paliv a energie	121,7	115,7	111,5	95,1	96,4
Nákup služeb	2 645,6	2 299,7	2 658,8	86,9	115,6
Ostatní nákupy	1 685,7	1 785,9	1 873,8	105,9	104,9
Výdaje na dopravní obslužnost	12 664,9	12 955,3	13 710,9	102,3	105,8
Neinvestiční transfery podnik. subjektům	3 840,6	4 050,4	4 496,6	105,5	111,0
Neinvestiční transfery nezisk. a podob. org.	5 110,2	5 962,8	6 981,7	116,7	117,1
Neinvestiční transfery přisp. a podob. org.	98 759,7	105 143,3	116 185,8	106,5	110,5
z toho: zřízeným příspěvk. organizacím	49 774,2	52 206,9	56 849,8	104,9	108,9
cizím příspěvkovým organizacím	48 866,4	52 801,5	59 148,1	108,1	112,0
II. Kapitálové výdaje	27 299,2	14 477,8	17 370,4	53,0	120,0
z toho:					
Investiční nákupy a související výdaje	16 507,2	4 524,5	5 921,7	27,4	130,9
Investiční transfery podnikatel. subjektům	482,2	491,4	869,2	101,9	176,9
Investiční transfery nezisk. a podobným org.	146,7	219,5	223,8	149,6	102,0
Investiční transfery příspěvk. organizacím	6 845,8	5 190,9	4 747,1	75,8	91,5
Výdaje celkem	161 159,2	155 591,8	172 560,2	96,5	110,9

Neinvestiční transfery neziskovým a podobným organizacím, dosáhly 7,0 mld. Kč, tj. o 1,0 mld. Kč více nežli v předchozím roce. Také zde se nárůst se týkal především organizací působících v oblasti sociálních služeb (o 0,8 mld. Kč) a v oblasti vzdělávání a školských služeb (o 0,2 mld. Kč).

Objem transferů určených podnikatelským subjektům činil 4,5 mld. Kč a meziročně byl o 0,4 mld. Kč vyšší.

Neinvestiční transfery poskytovaly kraje ze svých rozpočtů také přímo ostatním rozpočtům územní úrovně. Jejich celková výše dosáhla 3,4 mld. Kč, což bylo o 0,6 mld. Kč více. Jedná se především o transfery obcím a DSO (například dotace v rámci programu obnovy venkova, na podporu aktivit v oblasti životního prostředí, podporu prevence sociálně patologických jevů, podporu v oblasti kultury, sportu a tělovýchovy, na obnovu kulturních památek, podporu v sociální oblasti a zdravotnictví, příspěvky Sborům dobrovolných hasičů).

Výdaje krajů na dopravní obslužnost činily 13,7 mld. Kč³, proti předchozímu roku to bylo o 0,8 mld. Kč více. Tyto výdaje představují finanční kompenzaci dopravcům podle smluv o veřejných službách v přepravě cestujících uzavíraných podle zákona č. 194/2010 Sb., o veřejných službách v přepravě cestujících a o změně dalších zákonů.

Ve výdajích, které mají úzkou souvislost se zajišťováním běžného provozu krajů, byl nárůst vykázan na položkách: platy a ostatní platby za provedenou práci (o 0,2 mld. Kč), nákup služeb (o 0,4 mld. Kč) a ostatní nákupy (o 0,1 mld. Kč). Výdaje na nákup materiálu a výdaje na nákup vody, paliv a energie zůstaly na stejné úrovni jako v předchozím roce.

Kapitálové výdaje činily 17,4 mld. Kč, meziročně vzrostly o 2,9 mld. Kč. Vývoj byl příznivější nežli v roce 2016, kdy došlo k jejich výraznému meziročnímu propadu.

Investiční výdaje na pořízení dlouhodobého majetku dosáhly 5,9 mld. Kč a proti srovnatelnému období vzrostly o 1,4 mld. Kč. Dále vzrostly také výdaje na nákup akcií a majetkových podílů o 0,5 mld. Kč.

V části transferů, které kraje poskytují různým subjektům, byl nárůst vykázan ve skupině transferů určených podnikatelským subjektům, dosáhly 0,9 mld. Kč (o 0,4 mld. Kč více).

Investiční transferů nepodnikajícím fyzickým osobám dosáhly 1,6 mld. Kč, zde se jednalo o dotace na výměnu kotlů v domácnostech (výdaje vykázané na § 3713 - Změny technologií vytápění). Do roku 2015 byly výdaje krajů na této položce velmi nízké, program výměny kotlů byl zahájen v roce 2016 a v tomto roce činily transfery nepodnikajícím fyzickým osobám 1,3 mld. Kč.

Objem investičních transferů, které kraje poskytují neziskovým a podobným organizacím zůstal na úrovni vykázané v předchozím roce (0,2 mld. Kč).

Mírný pokles byl vykázan v části transferů poskytovaných obcím a DSO (o 0,1 mld. Kč). Jedná se o prostředky určené především na podporu rozvoje obcí, na výstavbu a obnovu dopravní infrastruktury, na výstavbu a obnovu vodohospodářské infrastruktury a na protipovodňová opatření, na ochranu životního prostředí a ochranu lesů, dále na rozvoj aktivit volného času a sportu, na podporu cestovního ruchu, na řešení havarijních stavů po povodních a živelných pohromách apod.

Investiční transfery příspěvkovým organizacím klesly o 0,5 mld. Kč (pokles vykázan především u příspěvkových organizací působících v odvětví zdravotnictví).

Z hlediska odvětvového členění kapitálových výdajů vynakládají kraje dlouhodobě největší objemy prostředků do oblastí dopravy, vzdělávání a školských služeb, zdravotnictví a ochrany

³ Olomoucký kraj zřídil pro zajišťování činností souvisejících s dopravní obslužností samostatnou příspěvkovou organizaci a od roku 2015 vykazuje výdaje na dopravní územní obslužnost na položce 5331-Neinvestiční transfery zřízeným příspěvkovým organizacím. Z odvětvového členění výdajů vyplývá, že v rámci těchto transferů bylo v roce 2017 pro účely dopravní územní obslužnosti vynaloženo 1,0 mld. Kč (vykázano na § 2292- Dopravní obslužnost, který byl nově zaveden od r. 2017).

životního prostředí. V těchto odvětvích došlo také v roce 2017 k nejvyššímu meziročnímu nárůstu. Investiční výdaje v odvětví dopravy činily 6,3 mld. Kč (růst o 1,5 mld. Kč), v odvětví zdravotnictví 3,5 mld. Kč (růst o 0,5 mld. Kč), vzdělávání a školských služeb 2,2 mld. Kč (růst o 0,2 mld. Kč) a ochrany životního prostředí 1,7 mld. Kč (růst o 0,3 mld. Kč).

Hospodaření krajů skončilo s přebytkem 9,1 mld. Kč, v rozpočtu byl predikován přebytek 3,8 mld. Kč. Kladné saldo hospodaření vykázaly všechny kraje, jeho výše se u jednotlivých krajů pohybovala v rozmezí 0,3 – 1,4 mld. Kč. Přebytkové hospodaření ovlivnilo i potřebu čerpání cizích návratných zdrojů. Kraje nově přijaly dlouhodobé úvěry a půjčky v souhrnné výši pouze 0,3 mld. Kč a současně uhradily splátky svých dlouhodobých závazků ve výši 2,7 mld. Kč, což se promítlo v dalším poklesu celkové zadluženosti krajů (viz dále).

Na bankovních účtech vykázaly kraje (bez příspěvkových organizací) 29,9 mld. Kč, což bylo proti předchozímu roku o 6,0 mld. Kč více a zároveň také nejvíce v dosavadní historii krajů.

Příspěvkové organizace zřizované kraji

Ke konci roku 2017 vykonávalo činnost celkem 1883 příspěvkových organizací, jejichž zřizovatelem byly kraje. Počet příspěvkových organizací se meziročně snížil o 15 organizací. Trend meziročního poklesu počtu příspěvkových organizací je dlouhodobější, proti roku 2008, kdy bylo evidováno celkem 2 241 příspěvkových organizací zřízených kraji, je nyní jejich počet o 358 organizací nižší (k poklesu počtu příspěvkových organizací dochází především v oblasti sekundárního vzdělávání).

Z celkového počtu příspěvkových organizací jich 1 856 (tj. zhruba 98,2 %) vykázalo účetní zisk nebo vyrovnané hospodaření.

Příspěvkové organizace jsou zřizovány pro činnosti, které jsou zpravidla neziskové a jejichž rozsah, struktura a složitost vyžadují samostatnou právní subjektivitu. Tyto organizace hospodaří s finančními prostředky získanými vlastní činností a s prostředky přijatými z rozpočtu svého zřizovatele, dále s prostředky svých fondů, s peněžitými dary od fyzických a právnických osob, včetně prostředků poskytnutých ze státního rozpočtu a ze zahraničí.

Z hlediska odvětvové struktury převažují organizace působící v oblasti vzdělávání, tvoří 66,3 % z celkového počtu příspěvkových organizací zřizovaných kraji (gymnázia, střední odborné školy, střední odborná učiliště, speciální střední školy, konzervatoře a sportovní školy, speciální předškolní zařízení a speciální základní školy, základní umělecké školy, zařízení výchovného poradenství, ostatní zařízení související s výchovou mládeže a domovy mládeže). Významným odvětvím je dále oblast sociálních věcí, kde působilo 21,7 % z celkového počtu organizací (domovy pro seniory, ústavy péče pro mládež, sociální poradenství, ostatní sociální péče a pomoc rodině). V oblasti kulturních služeb provozovalo činnost zhruba 6,7 % organizací (divadelní, hudební a knihovnická činnost, muzea, galerie) a v odvětví zdravotnictví 3,4 % organizací (nemocnice, odborné léčebné ústavy, lázeňské léčebny, zdravotnická záchranná služba).

3. Příjmy a výdaje obcí a DSO

Celkové příjmy obcí a DSO (dále jen „obcí“) dosáhly **297,6 mld. Kč**, meziročně vzrostly o 15,6 mld. Kč (plnění předpokladů rozpočtu 99,2 %). Znamenalo to obnovení trendu každoročního meziročního nárůstu celkových příjmů obecních rozpočtů, který byl přerušen v roce 2016 (pokles o 5,7 mld. Kč; důvodem byl výrazný propad objemu přijatých transferů, které byly meziročně nižší o 20,8 mld. Kč, tj. zhruba o jednu třetinu).

Tabulka č. 6: Balance příjmů a výdajů obcí (v mil. Kč)

Ukazatel	skutečnost k 31.12.2016	rozpočet 2017		skutečnost k 31.12.2017	% plnění rozp.	Index 2017/ 2016
		schválený	po všech změnách			
1	2	3	4	5	6	7
I. Daňové příjmy	190 750,6	198 120,0	198 120,0	206 315,8	104,1	108,2
z toho:						
Daně z příjmů fyzických osob	44 780,5	44 800,0	44 800,0	47 845,9	106,8	106,8
Daně z příjmů právnických osob	45 762,2	46 900,0	46 900,0	47 070,6	100,4	102,9
Daň z přidané hodnoty	72 522,5	80 300,0	80 300,0	82 544,5	102,8	113,8
Daně a poplatky z vybr. činností	17 098,7	15 720,0	15 720,0	18 089,1	115,1	105,8
Daň z věcí nemovitých	10 585,7	10 400,0	10 400,0	10 765,1	103,5	101,7
II. Nedaňové příjmy (po konsolidaci)	31 363,3	31 741,0	31 741,0	30 623,6	96,5	97,6
III. Kapitálové příjmy	7 877,5	6 523,3	6 523,3	6 350,1	97,3	80,6
Vlastní příjmy	229 991,4	236 384,3	236 384,3	243 289,5	102,9	105,8
IV. Přijaté transfery (po konsolidaci)	52 039,3	45 834,1	63 669,9	54 345,2	85,4	104,4
Příjmy celkem (po konsolidaci)	282 030,7	282 218,4	300 054,2	297 634,7	99,2	105,5
I. Běžné výdaje (po konsolidaci)	188 983,2	198 902,3	207 366,2	206 897,8	99,8	109,5
II. Kapitálové výdaje	52 517,7	64 830,9	74 202,8	68 679,6	92,6	130,8
Výdaje celkem (po konsolidaci)	241 500,9	263 733,2	281 569,0	275 577,4	97,9	114,1
Saldo příjmů a výdajů (po konsol.)	40 529,8	18 485,2	18 485,2	22 057,3	.	54,4

Na růstu celkových příjmů se podílely především **vlastní příjmy**, dosáhly **243,3 mld. Kč**, což bylo meziročně o 13,3 mld. Kč více. V rámci vlastních příjmů byl nárůst vykázan pouze v části daňových příjmů, nedaňové a kapitálových příjmů se meziročně snížily.

Daňové příjmy dosáhly **206,3 mld. Kč**, proti srovnatelnému období předchozího roku to bylo o 15,7 mld. Kč více (plnění předpokladů rozpočtu 104,1 %). Na vysokém nárůstu inkasa daňových příjmů se kromě příznivého ekonomického vývoje a vyšší efektivnosti při výběru daní podílí i nové nastavení rozpočtového určení daní ve vztahu k obcím. Podstatou změn, které nabyly účinnosti k 1.1.2017 bylo navýšení podílu obcí na DPH z 20,83 % na 21,4 %, tj. na úroveň před důchodovou reformou, a zrušení problematického 30 % podílu obcí na DPFO z přiznání, který byl obcím alokován podle trvalého bydliště osoby podávající daňové přiznání (záměrem bylo odstranit ze systému prvek, který byl pro zhruba tři čtvrtiny obcí nevýhodný).

Podle § 4 zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní tvoří daňové příjmy rozpočtů obcí:

- výnos daně z nemovitých věcí; příjemcem je ta obec, na jejímž území se nemovitost nachází,
- podíl na 21,4 % z celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty,
- podíl na 23,58 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, odváděné zaměstnavatelem jako plátcem daně podle zákona o daních z příjmů,
- podíl na 23,58 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby, s výjimkou výnosů uvedených pod písm. c),
- podíl na 23,58 % z 60 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů fyzických osob sníženého o výnosy uvedené v písmenech c) a d),
- podíl na 23,58 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů právnických osob, s výjimkou výnosů uvedených v písmenu h) a v § 3 odst. 1 písm. a),

- g) daň z příjmů právnických osob v případech, kdy poplatníkem je příslušná obec, s výjimkou daně vybírané srážkou podle zvláštní sazby,
- h) podíl na 1,5 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, odváděné zaměstnavatelem jako plátcem daně z příjmů, s výjimkou daně z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby.

Celkový výnos **daně z příjmu fyzických osob** činil **47,8 mld. Kč**, proti předchozímu roku se zvýšil o 3,1 mld. Kč. Nárůst se týkal pouze daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, jejíž výše dosáhla 42,8 mld. Kč, což znamenalo nárůst o 5,6 mld. Kč. Daň z příjmů fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti činila 1,2 mld. Kč, v roce předchozím to bylo 3,8 mld. Kč (pokles o 2,5 mld. Kč souvisí s novelou zákona o rozpočtovém určení daní). Výše inkasa daně z příjmů fyzických osob z kapitálových výnosů (zahrnuje daň z úroků, dividend a jiných kapitálových výnosů, případně i daň z příjmů vybírané srážkou podle zvláštní sazby) zůstala na shodné úrovni jako v předchozím roce, činila 3,8 mld. Kč.

Daň z příjmů právnických osob byla vykázána v celkové výši **47,1 mld. Kč**. Ve srovnání s předchozím rokem vzrostla o 1,3 mld. Kč. Daň z příjmů právnických osob (zahrnuje daň ze zisku a kapitálových výnosů) dosáhla 40,7 mld. Kč, což bylo meziročně o 1,1 mld. Kč více. Daň z příjmů právnických osob za obce dosáhla 6,4 mld. Kč, vzrostla o 0,2 mld. Kč. Jedná se o daň, kdy poplatníkem je obec (různé podnikatelské aktivity), obec výdaj k zaplacení této daně neprovádí a neinkasuje tak její příjem, ale jen si částku odpovídající této dani ponechává na svém bankovním účtu.

Inkaso **daně z přidané hodnoty**, která je objemově nejvýznamnějším daňovým příjmem obecních rozpočtů, činilo 82,5 mld. Kč, což bylo meziročně o 10,0 mld. Kč více. Výnos daně z přidané hodnoty tvořil více než čtvrtinu celkových příjmů obecních rozpočtů (27,7 %).

Do daňových příjmů obcí se dále zahrnují **daně a poplatky z vybraných činností a služeb**. V souhrnu dosáhly **18,1 mld. Kč**, což je proti předchozímu roku o 1,0 mld. Kč více. Ve srovnání s předchozím rokem došlo ve struktuře příjmů ke změnám ve vykazování příjmů z loterií a výherních hracích přístrojů. V návaznosti na přijetí zákona č. 187/2016 Sb., o dani hazardních her, který nabyl účinnosti od 1.1.2017, byla přijata novela rozpočtové skladby, která upravila vykazování příjmů z loterií a výherních hracích přístrojů. Od roku 2017 jsou tyto příjmy vykazovány v rámci nově zavedené skupiny „Daně, poplatky a jiná obdobní plnění v oblasti hazardních her“⁴, zatímco do roku 2016 byly vykazovány v rámci skupiny „Ostatní odvody z vybraných činností a služeb“.

Příjmy v nové skupině daně, poplatky a jiná obdobní plnění v oblasti hazardních her dosáhly celkem 6,6 mld. Kč (z toho 4,9 mld. Kč činila daň z hazardních her podle nového zákona č. 187/2016 Sb., a 1,7 mld. Kč dobíhající odvody z loterií a odvody z výherních hracích přístrojů podle předchozí právní úpravy).

Ostatní odvody z vybraných činností a služeb činily 0,3 mld. Kč (v předchozím roce to bylo 6,2 mld. Kč). Jednalo se jednak o příjmy obcí za zkoušky z odborné způsobilosti od žadatelů o řidičské oprávnění (0,1 mld. Kč) a dále příjmy z úhrad za dobývání nerostů a poplatků za geologické práce (0,2 mld. Kč).

⁴ V návaznosti na změny v oblasti odvodů z hazardních her (zákon č. 187/2016 Sb., o dani hazardních her) byly provedeny změny v rozpočtové skladbě. Ve skupině 135 - Ostatní odvody z vybraných činností a služeb byly položky 1351 – Odvod z loterií a podobných her kromě výherních hracích přístrojů a 1355 – Odvod z výherních hracích přístrojů zrušeny. Zavedena byla nová skupina 138 – Daně, poplatky a jiná obdobní peněžita plnění v oblasti hazardních her a v jejím rámci položka 1381- Daň z hazardních her, a pro dobíhající odvody podle předchozí právní úpravy byly zavedeny položky 1382 – Zrušený odvod z loterií a podobných her kromě z výherních hracích přístrojů a 1383 - Zrušený odvod z výherních hracích přístrojů.

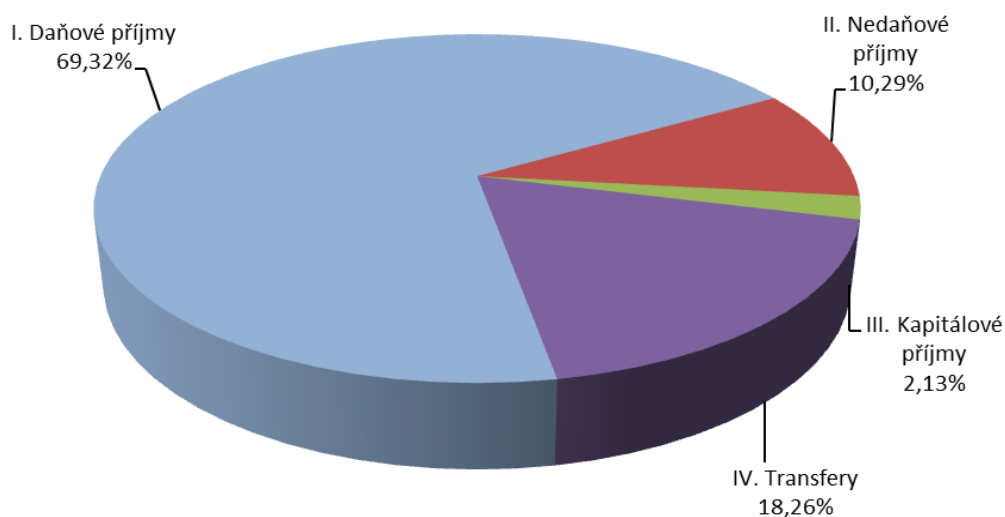
Poplatky a odvody v oblasti životního prostředí dosáhly stejné výše jako v předchozím roce, tj. 2,9 mld. Kč. Jejich největší část tvoří poplatky za uložení odpadů (1,5 mld. Kč) a dále poplatky za komunální odpad (1,2 mld. Kč), které obce vybírají podle obecně závazné vyhlášky vydané podle zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech.

Místní poplatky z vybraných činností a služeb dosáhly celkem 5,3 mld. Kč (nárůst o 0,1 mld. Kč). Největší část tvoří poplatky za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů, které obec vybírá podle § 10 zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích (3,6 mld. Kč). Dále do skupiny patří například poplatky za užívání veřejného prostranství (0,6 mld. Kč), poplatky za lázeňský nebo rekreační pobyt (0,4 mld. Kč), poplatky ze psů (0,3 mld. Kč) a poplatky z ubytovací kapacity (0,3 mld. Kč).

Příjem obcí ze **správních poplatků**, které jsou stanovené zákonem o správních poplatcích za správní úkony a správní řízení, dosáhl 2,9 mld. Kč, ve srovnání s předchozím rokem byl vyšší o 0,1 mld. Kč. Jedná se o poplatky stanovené zákonem č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, který upravuje inkaso poplatků za správní úkony a správní řízení, jejichž výsledkem jsou vydaná povolení, rozhodnutí apod. upravená zvláštními zákony.

Výnos **daně z nemovitých věcí**, která je výlučným příjmem obecních rozpočtů, dosáhl **10,8 mld. Kč**, tj. o 0,2 mld. Kč více nežli v předchozím roce. Obce mohou významněji ovlivnit výši příjmu z daně z nemovitých věcí stanovením tzv. místního koeficientu modifikujícího výslednou daň pro všechny nemovitosti na území celé obce (ve výši 2, 3, 4 nebo 5). Tímto koeficientem se vynásobí daňová povinnost poplatníka za jednotlivé druhy pozemků, staveb, samostatných nebytových prostorů a za byty, popřípadě jejich soubory, s výjimkou některých zemědělských pozemků. Pro rok 2017 navýšilo místní koeficient celkem 585 obcí (bez městských obvodů), v loňském roce to bylo 562. Převážná většina obcí, které pro rok 2017 navýšily místní koeficient, stanovila koeficient ve výši 2 (celkem 485 obcí). Nejvyšší koeficient ve výši 5 stanovilo 17 obcí.

Graf č. 4: Příjmy obcí podle druhového členění rozpočtové skladby za rok 2017 (po konsolidaci)

Nedaňové příjmy byly zaúčtovány ve výši **30,6 mld. Kč**, proti předchozímu roku byly nižší o 0,7 mld. Kč. Pokles byl vykázán především na položce přijaté vratky transferů a ostatní příjmy z finančního vypořádání, jejichž výše činila 0,9 mld. Kč, což bylo o 1,3 mld. Kč méně nežli v předchozím roce. Snížily se také příjmy z prodeje nekapitálového majetku a ostatní nedaňové příjmy (o 0,2 mld. Kč) a splátky půjček od zřízených příspěvkových organizací

(o 0,1 mld. Kč). Naproti tomu růst byl vykázan v objemově nejvýznamnějších skupinách, kterými jsou příjmy z pronájmu majetku (dosáhly 12,3 mld. Kč, meziročně o 0,2 mld. Kč více) a příjmy z vlastní činnosti (dosáhly 9,3 mld. Kč, meziročně o 0,5 mld. Kč více). Dále vzrostly také výnosy z finančního majetku (o 0,2 mld. Kč). Odvody příspěvkových organizací zůstaly na podobné úrovni jako v předchozím roce (0,9 mld. Kč).

Kapitálové příjmy dosáhly **6,3 mld. Kč** a proti loňskému roku byly nižší o 1,5 mld. Kč. Příjmy z prodeje dlouhodobého majetku, které tvoří rozhodující část kapitálových příjmů, dosáhly 5,7 mld. Kč, což je meziročně o 1,3 mld. Kč méně (z toho: příjmy z prodeje nemovitostí klesly o 1,1 mld. Kč a příjmy z prodeje pozemků o 0,2 mld. Kč).

Významnou součástí příjmů obecních rozpočtů jsou **transfery**, které jsou obcím poskytovány ze státního rozpočtu, ze státních fondů a z rozpočtů krajů. Mezi konsolidované přijaté transfery patří také některé převody z vlastních fondů obcí. Celkový objem přijatých transferů činil **54,3 mld. Kč**, proti předchozímu roku to bylo o 2,3 mld. Kč více. K nárůstu došlo pouze v části neinvestičních transferů, v části investičních transferů byl stejně jako v předchozím roce vykázan pokles, avšak již podstatně mírnější (činil 4,3 mld. Kč, zatímco v předchozím roce to byl 20,6 mld. Kč).

Největší část tvořily transfery ze státního rozpočtu (včetně prostředků Národního fondu), dosáhly 39,0 mld. Kč (v předchozím roce 34,6 mld. Kč). Ze státních fondů získaly obce 1,0 mld. Kč a z rozpočtů krajů 5,2 mld. Kč, z vlastních fondů hospodářské (podnikatelské) činnosti si obce do svých rozpočtů převedly 7,8 mld. Kč, zbývající část dále tvořily převody z rozpočtů obcí do rozpočtů DSO, případně jiným obcím a transfery ze zahraničí. Na rozdíl od předchozích let nebyly již obcím převáděny žádné transfery z rozpočtů regionálních rad.

Transfery ze státního rozpočtu zahrnují dotace z kapitoly VPS poskytované v rámci finančního vztahu státního rozpočtu k rozpočtům obcí v úhrnech po jednotlivých krajích a finančního vztahu k rozpočtu hlavního města Prahy (přílohy č. 6 a č. 7 k zákonu o státním rozpočtu na rok 2017), dále tzv. ostatní dotace z kapitoly VPS a dotace z ostatních kapitol státního rozpočtu.

Z hlediska obsahu finančních vztahů státního rozpočtu k rozpočtům obcí a k rozpočtu hl. m. Prahy nedošlo proti předchozímu roku ke změnám. Finanční vztahy zahrnují příspěvek na výkon státní správy a dotace na vybraná zdravotnická zařízení (finanční vztah státního rozpočtu k rozpočtu hl. m. Prahy zahrnuje pouze příspěvek na výkon státní správy).

Příspěvek na výkon státní správy je určen na částečnou úhradu výdajů spojených s výkonem státní správy dle § 62 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů. Pro rok 2017 zůstala zachována pro všechny kategorie obcí „kumulovaná“ konstrukce příspěvku, tj. příspěvek představuje součet dílčích částek vypočtených pro jednotlivé správní působnosti. Pro rok 2017 byl celkový objem příspěvku valorizován o 5 %. V celkovém objemu příspěvku byl současně zapracován dopad aplikace předmětných ustanovení zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve vztahu k veřejnému opatrovnictví (financování se týká opatrovnictví zletilých osob, konkrétní situace jsou definovány v občanském zákoníku). Obce jako veřejní opatrovníci mají obdržet násobek paušální platby dle počtu opatrovanců (pro rok 2017 byla stanovena paušální platba ve výši 29 000 Kč na opatrovance za rok). Obcím vykonávajícím působnost veřejných opatrovníků, byl proto příspěvek na výkon státní správy zvýšen o částku odpovídající násobku počtu opatrovanců.

Dotace na vybraná zdravotnická zařízení je určena pro dětské domovy do tří let věku dítěte zřizované obcemi podle zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách, které nejsou napojeny na soustavu zdravotních pojišťoven.

Celkový objem finančních prostředků poskytovaných v rámci finančních vztahů státního rozpočtu k rozpočtům obcí v úhrnech po jednotlivých krajích a finančního vztahu k rozpočtu hl. m. Prahy byl ve státním rozpočtu stanoven ve výši 9,1 mld. Kč (z toho obcím v jednotlivých krajích bylo určeno 8,2 mld. Kč a hl. m. Praze 0,9 mld. Kč). Jedná se v zásadě o finanční prostředky určené na výkon státní správy, neboť dotace na vybraná zdravotnická zařízení tvoří jen zlomek z objemu prostředků poskytovaných v rámci finančních vztahů. Dotace na vybraná zdravotnická zařízení byla v rozpočtu stanovena v celkové výši 18,2 mil. Kč (na jedno místo 93 068 Kč), příjemcem dotace byly města Plzeň, Brno a Ostrava.

Mimo finanční vztahy byly v kapitole VPS rozpočtovány pro obce a hl. m. Prahu finanční prostředky v celkové výši 1,6 mld. Kč. Větší část (1,0 mld. Kč) tvořily investiční dotace zahrnuté v ukazateli „Výdaje vedené v informačním systému programového financování EDS/SMVS celkem“. Převážná část prostředků byla vyčleněna v programu - Podpora rozvoje a obnovy materiálně technické základny regionálního školství, jehož cílem je navýšit kapacity základních devítiletých škol v působnosti a v majetku obcí. Další prostředky byly zahrnuty v programu – Akce financované z rozhodnutí Poslanecké sněmovny Parlamentu a Vlády ČR. Neinvestiční prostředky (0,6 mld. Kč) byly zahrnuty v ukazateli Další prostředky pro územní samosprávné celky a dále v ukazateli Ostatní výdaje (předpokládané výdaje na volby).

Čerpání ostatních dotací z kapitoly VPS bylo proti předpokladům rozpočtu mírně nižší. Přijaté investiční dotace dosáhly 0,8 mld. Kč (705,0 mil. Kč na realizaci akcí v rámci programu Podpora rozvoje a obnovy materiálně technické základny regionálního školství a 68,0 mil. Kč na akce financované z rozhodnutí Poslanecké sněmovny Parlamentu a vlády ČR). Objem přijatých neinvestičních dotací činil 0,4 mld. Kč, přičemž rozhodující část tvořily dotace na výdaje spojené se společnými volbami do Parlamentu ČR (333,0 mil. Kč).

Největší část transferů přijímají obce přímo **z rozpočtů jednotlivých kapitol státního rozpočtu a ze státních fondů**. V průběhu roku přijaly obce z rozpočtů ústředních orgánů státní správy a státních fondů (bez kapitol VPS, OSFA a prostředků z Národního fondu) finanční prostředky v celkové výši 29,6 mld. Kč, což představuje meziroční zvýšení o 3,5 mld. Kč. Nárůst prostředků se promítá především v oblasti vzdělávání.

Z kapitoly **Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy** přijaly obce transfery v celkové výši 15,4 mld. Kč (11,9 mld. Kč v roce 2016). Největší část těchto prostředků představují převody prostředků na přímé náklady na vzdělávání a dotace pro soukromé školy (pro hl. město Prahu). Neinvestiční prostředky byly dále použity v rámci OP Výzkum, vývoj a vzdělávání, který se zaměřuje na zvýšení kvality vzdělávání, propojení vzdělávání s trhem práce a posílení principu rovného přístupu ke vzdělávání. Další prostředky byly uvolněny na zvýšení platů pracovníků regionálního školství a zvýšení platů nepedagogických zaměstnanců. Investiční prostředky byly použity na rozvoj výukových kapacit mateřských a základních škol zřizovaných obcemi.

Z rozpočtu **Ministerstva práce a sociálních věcí** přijaly obce transfery v celkové výši 4,9 mld. Kč, z toho neinvestiční prostředky činily 4,8 mld. Kč. Značnou část z celkového objemu představují především transfery na výkon činnosti obcí s rozšířenou působností v oblasti sociálně-právní ochrany dětí a na neinvestiční nedávkové transfery podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Další prostředky byly obcím uvolněny na výkon pěstounské péče, na státní příspěvek zřizovatelům zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, na aktivní politiku zaměstnanosti a na financování společných programů EU a ČR zaměřené na podporu zaměstnanosti a adaptability pracovní síly.

Obce obdržely z kapitoly **Ministerstva pro místní rozvoj** účelové prostředky ve výši 2,4 mld. Kč, tj. na srovnatelné úrovni předchozího roku. Převážná část prostředků byla použita v rámci Integrovaného regionálního operačního programu (IROP), který je zaměřen

na dopravní infrastrukturu a obslužnost, sociální problematiku, energetické úspory v oblasti bydlení a další. Transfery byly dále uvolněny na obnovu obecního majetku po živelních pohromách, na regeneraci sídlišť, na podporu obnovy a rozvoje venkova apod.

Objem finančních prostředků ve výši 2,2 mld. Kč (1,5 mld. Kč v roce 2016) obdržely obce z kapitoly **Ministerstva životního prostředí**, z toho značnou část tvořily investiční transfery realizované v rámci projektů zaměřených na výstavbu a technickou obnovu kanalizací, čističek odpadních vod a rovněž na protipovodňová opatření. Další prostředky podpořily opatření ke snížení emisí z lokálního vytápění a zlepšování kvality ovzduší.

Finanční prostředky přijaté z kapitoly **Ministerstva zemědělství** činily 2,2 mld. Kč, proti úrovni předchozího roku byly mírně nižší. Převážná část transferů směřovala do oblasti investic na podporu výstavby a technického zhodnocení vodovodů a kanalizací pro veřejnou potřebu. Neinvestiční přijaté prostředky byly určeny pro obce na hospodaření v lesích a na obnovu lesních porostů.

Tabulka č. 7: Přehled o transferech a půjčkách přijatých obcemi ze státního rozpočtu a ze státních fondů v roce 2017 (v mil. Kč)

Kapitola	Celkem	z toho:		
		Neinvestiční	Investiční	Půjčky
Úřad vlády České republiky	11,5	11,5		
Ministerstvo zahraničních věcí	0,4	0,4		
Ministerstvo obrany	8,2	6,1	2,1	
Ministerstvo práce a sociálních věcí	4 887,6	4 781,5	106,1	
Ministerstvo vnitra	517,3	150,1	367,2	
Ministerstvo životního prostředí	2 209,9	158,5	2 051,4	
Ministerstvo pro místní rozvoj	2 420,5	903,8	1 516,7	
Ministerstvo průmyslu a obchodu	224,9	68,9	156,0	
Ministerstvo dopravy	222,0	216,8	5,2	
Ministerstvo zemědělství	2 156,4	310,2	1 846,2	
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	15 423,1	15 003,1	420,0	
Ministerstvo kultury	488,6	463,2	25,4	
Ministerstvo zdravotnictví	36,1	35,7	0,4	
Národní fond	37,4	27,4	10,0	
VPS - transfery v rámci souhrn. dotačního vztahu	9 096,6	9 096,6		
VPS - ostatní transfery	1 210,6	436,1	774,5	
Státní zemědělský intervenční fond	122,3	1,8	120,5	
Státní fond životního prostředí	114,9	53,7	31,5	29,7
Státní fond dopravní infrastruktury	792,5	96,5	696,0	
Státní fond rozvoje bydlení	9,7	9,6	0,1	
Státní fond kinematografie	5,9		5,9	
Státní fond kultury	0,2	0,2		
C e l k e m	39 996,6	31 831,7	8 135,2	29,7

Z kapitoly **Ministerstva vnitra** byly do rozpočtů obcí uvolněny transfery ve výši 0,5 mld. Kč. Finanční prostředky byly použity např. na podporu prevence kriminality na místní úrovni a na pořízení a obnovu majetku jednotek sboru dobrovolných hasičů obcí.

Obce získaly z rozpočtu **Ministerstva kultury** transfery ve výši 0,5 mld. Kč. Prostředky byly určeny zejména na realizaci programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón a programu státní podpory profesionálních divadel a stálých profesionálních symfonických orchestrů a pěveckých sborů, dále také na akce programu záchrany architektonického dědictví.

Z kapitoly **Ministerstva dopravy** obdržely obce finanční prostředky ve výši 0,2 mld. Kč, neinvestiční prostředky byly použity na příspěvek za ztrátu dopravce z provozu veřejné osobní drážní dopravy a investiční transfery byly uvolněny na pořízení a technické zhodnocení silniční sítě ve správě obcí.

Ze **Státního fondu dopravní infrastruktury** přijaly obce celkem 0,8 mld. Kč, jednalo se především o investiční prostředky (0,7 mld. Kč) určené na financování dopravní infrastruktury. Ze **Státního fondu životního prostředí získaly** obce transfery ve výši 0,1 mld. Kč, prostředky směřovaly obdobně jako v předcházejících letech k ochraně vod, k ochraně přírody ve volné krajině a chráněných územích, dále byla podpořena opatření na zlepšení stavu ovzduší i půdy.

Celkové výdaje obcí dosáhly **275,6 mld. Kč**, proti předchozímu roku to bylo o 34,1 mld. Kč více. Nárůst byl vykázán jak v části běžných, tak i kapitálových výdajů. Znamená to změnu proti předchozím dvěma letům, kdy se vždy celkový objem výdajů meziročně snížil, a to z důvodu klesajících kapitálových výdajů.

Tabulka č. 8: Výdaje obcí v letech 2015–2017 po konsolidaci (v mil. Kč)

	2015 skutečnost	2016 skutečnost	2017 skutečnost	Index 2016/ 2015	Index 2017/ 2016
I. Běžné výdaje	180 998,8	188 983,2	206 897,8	104,4	109,5
z toho:					
Platy a ostatní platby za provedenou práci	29 814,0	31 235,7	33 396,2	104,8	106,9
Nákup materiálu	4 985,5	5 009,1	5 462,9	100,5	109,1
Úroky vlastní	1 502,8	1 326,9	1 098,3	88,3	82,8
Nákup vody, paliv a energie	6 815,2	6 877,0	7 026,5	100,9	102,2
Nákup služeb	30 653,0	31 577,4	36 930,2	103,0	117,0
Ostatní nákupy	17 176,6	19 771,1	19 484,8	115,1	98,6
Výdaje na dopravní územní obslužnost	4 991,4	5 170,7	21 570,0	103,6	417,2
Neinvestiční transfery podnikatel. subjektům	19 011,9	19 066,8	4 587,4	100,3	24,1
Neinvestiční transfery nezisk. a podob. org.	6 124,0	6 218,8	6 944,2	101,5	111,7
Neinvestiční transfery příspěvk. a podob. org.	40 735,7	41 634,3	48 314,8	102,2	116,0
II. Kapitálové výdaje	85 203,6	52 517,7	68 679,6	61,6	130,8
z toho:					
Investiční nákupy a související výdaje	77 902,7	46 978,2	63 371,3	60,3	134,9
Nákup akcií a majetkových podílů	1 145,2	741,6	622,2	64,8	83,9
Investiční transfery podnikatel. subjektům	1 792,6	1 160,6	504,3	64,7	43,5
Investiční transfery nezisk. a podobným org.	288,8	494,2	423,4	171,1	85,7
Investiční transfery příspěvk. organizacím	2 186,8	2 372,1	2 735,6	108,5	115,3
Výdaje celkem	266 202,4	241 500,9	275 577,4	90,7	114,1

Běžné výdaje, kterými je zajišťován provoz obcí a jejich organizací, dosáhly **206,9 mld. Kč** (plnění rozpočtu 99,8 %). Ve srovnání s předchozím rokem to znamená nárůst o 17,9 mld. Kč.

Z hlediska jednotlivých skupin výdajů byly proti předchozím obdobím vykázány výrazné změny ve čtyřech výdajových skupinách: výdaje na dopravní obslužnost, výdaje na nákup služeb, výdaje na ostatní nákupy a výdaje na neinvestiční transfery podnikatelským subjektům. Tyto meziroční změny (například výdaje na dopravní územní obslužnost nárůst o 16,4 mld. Kč, výdaje na nákup služeb nárůst o 5,3 mld. Kč a výdaje na transfery podnikatelským subjektům pokles o 14,5 mld. Kč), však nejsou dány faktickými změnami objemu výdajů, ale změnami metodickými, které učinilo hlavní město Praha. V roce 2017 hlavní město přistoupilo ke změnám ve vykazování výdajů (zařazení na položky rozpočtové skladby), které souvisejí s financováním městské dopravy a výdajů spojených s opravami a údržbou silnic - podrobněji viz dále samostatná část o hospodaření hlavního města Prahy.

Dopady změn ve výkaznictví hlavního města Prahy na celkové výsledky hospodaření obcí dokumentují vysokou váhu příjmů a výdajů hlavního města ve výsledcích za obce celkem.

Výdaje obcí na **platy a ostatní platby za provedenou práci** činily celkem 33,4 mld. Kč, což je meziročně o 2,2 mld. Kč více. V rámci této skupiny vzrostly výdaje na platy zaměstnanců v pracovním poměru o 1,7 mld. Kč, výdaje na odměny členů zastupitelstev obcí o 0,2 mld. Kč a ostatní osobní výdaje o 0,2 mld. Kč. Na související platby povinného pojistného placeného zaměstnavatelem vynaložily obce 10,6 mld. Kč (zvýšení o 0,7 mld. Kč).

Výdaje na nákup materiálu (například ochranné pomůcky, knihy, tisk, drobný hmotný dlouhodobý majetek) dosáhly 5,5 mld. Kč, meziročně o 0,4 mld. Kč více.

Výdaje **na úroky vlastní** dosáhly 1,1 mld. Kč, proti předchozímu roku klesly o 0,2 mld. Kč (trend poklesu výdajů na této položce je dlouhodobý, proti roku 2009, kdy výdaje na úroky činily 2,8 mld. Kč, se tyto výdaje snížily o více než polovinu).

Na **nákup vody, paliv a energie** vynaložily obce 7,0 mld. Kč, tj. o 0,1 mld. Kč více nežli v předchozím roce.

Neinvestiční transfery neziskovým a podobným organizacím činily 6,9 mld. Kč (nárůst o 0,7 mld. Kč). Jsou to zejména transfery obecně prospěšným společnostem, spolkům, občanským sdružením, církvím a náboženským společnostem, společenstvím vlastníků jednotek a ostatní neinvestiční transfery neziskovým a podobným organizacím.

Neinvestiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím, které tvoří objemově nejvýznamnější skupinu transferů poskytovaných z rozpočtů obcí, dosáhly 48,3 mld. Kč (zvýšení o 6,7 mld. Kč). Do této skupiny patří neinvestiční příspěvky a transfery organizacím působícím v oblasti vzdělávání a školských služeb, dále organizacím v oblasti kultury (činnost divadel, knihoven, muzeí a galerií), tělovýchovy a zájmové činnosti, bydlení a komunálních služeb a ochrany životního prostředí. Významnou část tvoří rovněž výdaje v oblasti služeb sociální péče (domovy pro seniory, pro osoby se zdravotním postižením, pečovatelská služba, osobní asistence, podpora samostatného bydlení, apod.).

Výsledky na následujících položkách běžných výdajů nejsou vzhledem ke změnám ve výkaznictví hlavního města Prahy srovnatelné s výsledky za rok 2016:

- výdaje na dopravní územní obslužnost (21,6 mld. Kč) - z hlediska obcí jde o převody finančních prostředků na účet sdružených prostředků za účelem úhrad (finančních kompenzací) dopravcům podle smluv o veřejných službách v přepravě cestujících,
- výdaje na nákup služeb (36,9 mld. Kč) - jedná se především o výdaje na služby pošt, telekomunikací a radiokomunikací, nájemné, služby peněžních ústavů, konzultační a poradenské služby, služby zpracování dat apod.,
- výdaje na ostatní nákupy (19,5 mld. Kč) - například výdaje na opravy a udržování, na programové vybavení, cestovné, pohoštění, účastnické poplatky na konference, nájemné za nájem s právem koupě, nákup uměleckých předmětů,
- výdaje na neinvestiční transfery podnikatelským subjektům (4,6 mld. Kč) - jedná se o transfery nefinančním podnikatelským subjektům - právnickým osobám zřízeným podle obchodního zákoníku, tj. veřejné obchodní společnosti, komanditní společnosti, společnosti s ručením omezeným, akciové společnosti.

Z hlediska odvětvového členění běžných výdajů je dlouhodobě největší objem výdajů vynakládán na činnosti v oblasti místní správy a samosprávy, v roce 2017 zde výdaje dosáhly 43,6 mld. Kč. Dalšími významnými odvětvími jsou doprava (38,0 mld. Kč), vzdělávání a školské služby (31,9 mld. Kč), bydlení a komunální služby (18,6 mld. Kč), ochrana

životního prostředí (17,9 mld. Kč), kultura, církve a sdělovací prostředky (13,4 mld. Kč) a sociální služby 9,8 mld. Kč.

Největší meziroční nárůst výdajů byl vykázán v odvětví vzdělávání a školské služby (o 4,3 mld. Kč) a v odvětví dopravy (o 4,2 mld. Kč).

Kapitálové výdaje obcí činily **68,7 mld. Kč**, proti předchozímu roku vzrostly o 16,2 mld. Kč. Znamená to změnu proti předchozím dvěma letům, kdy kapitálové výdaje klesaly (v roce 2015 se meziročně snížily o 5,1 mld. Kč a v roce 2016 dokonce o 32,7 mld. Kč).

Výdaje v objemově nejvýznamnější položce, kterou jsou investiční nákupy a související výdaje, dosáhly 63,4 mld. Kč, což bylo meziročně o 16,4 mld. Kč více (jedná se platby za pořízení dlouhodobého hmotného i nehmotného majetku a za nákup pozemků).

Na nákup akcií a majetkových podílů vynaložily obce 0,6 mld. Kč (proti předchozímu roku o 0,1 mld. Kč méně).

V části transferů, které obce poskytují ze svých rozpočtů, byl pokles vykázán v případě transferů podnikatelským subjektům (dosáhly 0,5 mld. Kč, což bylo o 0,7 mld. Kč méně) a transferů neziskovým a podobným organizacím (dosáhly 0,4 mld. Kč, tj. o 0,1 mld. Kč méně). Naopak v části transferů poskytovaných příspěvkovým a podobným organizacím se objem zvýšil z 2,4 mld. Kč v roce 2016 na 2,7 mld. Kč, tj. o 0,3 mld. Kč.

Z hlediska odvětvového členění dlouhodobě směřují kapitálové výdaje obcí především do odvětví dopravy, vodního hospodářství a bydlení, komunálních služeb a územního rozvoje. Meziroční růst kapitálových výdajů se proto promítl zejména v těchto odvětvích. Objem investic v odvětví bydlení, komunální služby a územní rozvoj činil 14, 4 mld. Kč (zvýšení o 3,9 mld. Kč), v odvětví vodního hospodářství 13,5 mld. Kč (zvýšení o 2,8 mld. Kč více), v odvětví dopravy 12,6 mld. Kč (zvýšení o 1,5 mld. Kč).

Významnější nárůst byl vykázán dále v odvětví vzdělávání a školské služby, kde investice dosáhly 9,2 mld. Kč (meziroční zvýšení o 2,8 mld. Kč) a v odvětví požární ochrana a integrovaný záchranný systém, kde objem investic dosáhl 2,5 mld. Kč, což byl dvojnásobně více nežli v roce 2016. Výdaje obcí do tohoto odvětví vykazují nárůst již druhým rokem.

Hospodaření obecních rozpočtů celkem skončilo s přebytkem ve výši 22,1 mld. Kč, v předchozím roce činil přebytek 40,5 mld. Kč. Z celkového počtu 6258 obcí vykázalo přebytek 4 633 obcí (74 %) a z celkového počtu 726 DSO jich hospodařilo s přebytkem 430 (59 %).

Příjmy a výdaje hlavního města Prahy

Hospodaření hlavního města Prahy je v rámci výkaznictví (finanční a účetní výkazy) sledováno jako rozpočet obce, a proto výsledky jeho hospodaření jsou součástí výše uvedených souhrnných údajů o hospodaření obcí.

Postavení hlavního města Prahy v rámci územních rozpočtů je však specifické, a to z hlediska systému veřejné správy (hlavní město vykonává jak státní správu, která podle zákona přísluší obcím, tak i státní správu, jejíž výkon zajišťují kraje), a současně i z hlediska objemu finančních prostředků, které procházejí jejím rozpočtem (příjmy hlavního města představují zhruba čtvrtinu celkových příjmů obecních rozpočtů; v roce 2017 to bylo 26,1 %).

Ve státním rozpočtu není výše jednotlivých příjmů a výdajů pro hl. m. Prahu samostatně rozpočtována, jsou součástí celkových příjmů a výdajů rozpočtů obcí. Samostatně je stanovena pouze výše dotací z kapitoly VPS, a to příspěvek na úhradu výkonu státní správy (dle § 31 odst. 4 zákona č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze) a dále prostředky na financování provozu ochranných systémů podzemních dopravních staveb. Ve státním

rozpočtu byl příspěvek na úhradu výkonu státní správy stanoven ve výši 906,2 mil. Kč (pro rok 2017 byl valorizován o 5 % a zároveň byl navýšen o prostředky na zajištění role hlavního města v souvislosti s výkonem veřejného opatrovnictví v působnosti kraje a na vlastní výkon opatrovnictví v působnosti obce v závislosti na počtu opatrovanců). Dotace na zajištění provozu ochranných systémů podzemních dopravních staveb byla stanovena ve výši 45,0 mil. Kč.

Dosažené hodnoty základních ukazatelů hospodaření hlavního města nemohou být z výše uvedených důvodů srovnávány s hodnotami rozpočtovanými. V následující tabulce jsou proto kromě údajů za rok 2017 uvedeny i údaje za tři roky předchozí, což umožňuje porovnání z dlouhodobějšího hlediska.

Tabulka č. 9: Příjmy a výdaje hlavního města Prahy v letech 2014 - 2017 (v mil. Kč)

Ukazatel	skutečnost 2014	skutečnost 2015	skutečnost 2016	skutečnost 2017	Index 2015/ 2014	Index 2016/ 2015	Index 2017/ 2016
1	3	5				6	7
I. Daňové příjmy	45 183,8	47 093,3	51 248,8	55 078,1	104,2	108,8	107,5
II. Nedaňové příjmy	5 937,8	4 341,1	3 559,1	2 452,6	73,1	82,0	68,9
III. Kapitálové příjmy	133,3	36,7	49,3	39,0	27,6	134,2	79,0
IV. Přijaté transfery	18 726,9	19 311,8	19 385,4	20 193,5	103,1	100,4	104,2
Příjmy celkem	69 981,8	70 782,9	74 242,6	77 763,2	101,1	104,9	104,7
Běžné výdaje	46 752,1	48 244,6	51 140,8	57 872,1	103,2	106,0	113,2
Kapitálové výdaje	21 302,9	10 096,9	10 819,2	12 438,1	47,4	107,2	115,0
Výdaje celkem	68 055,1	58 341,6	61 960,0	70 310,2	85,7	106,2	113,5
Saldo příjmů a výdajů	1 926,7	12 441,3	12 282,6	7 453,0	645,7	98,7	60,7

V loňském roce hospodařilo hlavní město s celkovými příjmy 77,7 mld. Kč a celkovými výdaji 70,3 mld. Kč. Výsledný přebytek hospodaření 7,4 mld. Kč byl ve srovnání s předchozími dvěma roky nižší o zhruba 5,0 mld. Kč. Hlavní město vykazuje přebytkové hospodaření od roku 2012, tzn. šestým rokem po sobě, což se promítá i v postupném nárůstu stavu finančních prostředků na jeho bankovních účtech a současně i rychlém snižování zadluženosti (viz dále).

Daňové příjmy činily celkem 55,1 mld. Kč, což bylo meziročně o 3,8 mld. Kč více. Na zvýšení se podílelo především inkaso daně z přidané hodnoty, které dosáhlo 24,4 mld. Kč, což bylo proti loňskému roku o 3,0 mld. Kč více.

Nedaňové příjmy byly zaúčtovány ve výši 2,4 mld. Kč, proti předchozímu roku byly nižší o 1,1 mld. Kč. Pokles byl způsoben snížením příjmů na položce 2229 – ostatní přijaté vratky transferů (dosáhly 0,5 mld. Kč, zatímco v roce 2016 to bylo 1,7 mld. Kč).

Kapitálové příjmy stejně jako v předchozích letech tvořily pouze doplňkový příjem rozpočtu hlavního města, jejich výše činila 39,0 mil. Kč.

Přijaté transfery dosáhly celkem 20,2 mld. Kč, meziročně byly vyšší o 0,8 mld. Kč. Dlouhodobě představují více než 90,0 % z celkového objemu transfery neinvestiční, v roce 2017 činily 19,8 mld. Kč (meziročně o 2,3 mld. Kč více). Jedná se především o transfery z rozpočtu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, jejichž výše činila 12,7 mld. Kč (meziročně o 1,6 mld. Kč více). Z toho prostředky určené na úhradu výdajů na vzdělávání včetně dotací pro soukromé školy činily 12,1 mld. Kč. Větší objem neinvestičních transferů byl dále přijat z rozpočtu Ministerstva práce a sociálních věcí (1,2 mld. Kč).

V rámci neinvestičních transferů vstupujících do příjmové strany rozpočtu hlavního města mají dlouhodobě významný podíl také prostředky převedené z vlastních fondů hospodářské (podnikatelské) činnosti. Jedná se převážně o nájemné z bytových a nebytových prostor

v bytových objektech a z pronájmu pozemků. V roce 2017 činil objem převodů z vlastních fondů 4,1 mld. Kč, tj. o 0,2 mld. Kč více nežli v roce 2016.

Objem přijatých investičních transferů činil pouze 0,4 mld. Kč, prostředky byly poskytnuty z rozpočtu SFDI na výstavbu dopravní infrastruktury, z rozpočtu MŠMT na rozšíření výukových kapacit a dále z rozpočtu MMR na realizaci projektů v rámci OP Praha – pól růstu). Ve srovnání s předchozími třemi lety byl objem přijatých investičních transferů výrazně nižší (v letech 2014 - 2016 se jejich výše pohybovala v rozmezí 1,3 – 1,9 mld. Kč; jednalo se především o transfery z rozpočtu Ministerstva pro místní rozvoj určené na realizaci projektů v rámci OP Praha – Konkurenceschopnost).

Celkové výdaje hlavního města činily 70,3 mld. Kč, proti předchozímu roku vzrostly o 8,3 mld. Kč. Běžné výdaje dosáhly 57,9 mld. Kč a meziročně vzrostly o 6,7 mld. Kč (z toho téměř polovina byla tvořena nárůstem transferů poskytnutých příspěvkovým a podobným organizacím). V rámci běžných výdajů však byly současně vykázány na některých položkách výrazné meziroční změny, a to v souvislosti s metodickými změnami ve výkaznictví.⁵

Kapitálové výdaje činily 12,5 mld. Kč, což bylo o 1,6 mld. Kč více nežli v předchozím roce. Po výrazném propadu kapitálových výdajů, ke kterému došlo v roce 2015, dochází druhým rokem k jejich růstu. Tempo růstu je však prozatím mírnější, proto jejich úroveň nadále zaostává za výší kapitálových výdajů v období 2009 – 2014 (roční průměr 19,6 mld. Kč).

V loňském roce se současně zvýšil podíl financování kapitálových výdajů z vlastních zdrojů města. Zatímco v předchozím roce se investiční přijaté transfery podílely na kapitálových výdajích ve výši 17,5 %, v loňském roce to bylo pouze 3,3 %. Hlavní město Praha si tak v zásadě pokrylo své kapitálové výdaje z vlastních zdrojů.

Z hlediska odvětvové struktury kapitálových výdajů směřovala největší část do odvětví vzdělávání a školských služeb (2,7 mld. Kč), vodního hospodářství 2,3 mld. Kč), dopravy (2,2 mld. Kč) a bydlení, komunálních služeb a územního rozvoje (1,9 mld. Kč).

Hlavní město vykázalo přebytek hospodaření 7,4 mld. Kč, tj. o 4,8 mld. Kč méně nežli v roce předcházejícím.

Výsledky hospodaření vytvořily předpoklady pro další snižování zadluženosti města. Město uhradilo své dlouhodobé závazky ve výši 1,0 mld. Kč (úhrady příslušných částí jistin úvěrů od EIB) a jeho zadluženost dosáhla 21,8 mld. Kč. Naposledy město přijalo cizí návratné zdroje v roce 2013 (emise komunálních dluhopisů a úvěr od EIB).

⁵ Ve struktuře běžných výdajů hl. m. Prahy došlo ve srovnání s minulými lety ke změnám, které souvisí se změnami ve vykazování výdajů na dopravní územní obslužnost a výdajů spojených s opravami a údržbou silnic na položkách rozpočtové skladby. Hlavní město Praha, které má pro zajišťování dopravy zřízenou organizaci Regionální organizátor pražské integrované dopravy (ROPID) do konce loňského roku vykazovalo prostředky související s financováním městské dopravy na položce 5213 - neinvestiční transfery nefinančním podnikatelským subjektům, od roku 2017 jsou nově vykazovány na položce 5193 – výdaje na dopravní územní obslužnost. Dále byla v tomto roce mezi hlavním městem Prahou a Technickou správou komunikací hl. m. Prahy, a.s. uzavřena Smlouva o zajištění správy majetku a výkonu dalších činností. Do uzavření této smlouvy byly výdaje spojené s opravami a údržbou silnic vykazovány na položce 5171 – Opravy a udržování, po uzavření smlouvy jsou tyto výdaje vykazovány na položce 5169 – Nákup ostatních služeb. Pohyb na těchto položkách dokumentují údaje z výkazů za období 2013-2017 (v mil. Kč)

Položka	2013	2014	2015	2016	2017
5193- Výdaje na dopravní územní obslužnost	708,69	770,71	788,61	847,36	15 193,18
5213- Neinvestič. transfery nefin. podnikatel. subjektům - PO	12 451,43	13 679,18	14 364,78	14 626,39	1 473,72
5169 – Nákup ostatních služeb	4 980,81	4 330,01	4 078,64	4 085,22	7 933,31
5171 - Opravy a udržování	1 783,51	2 015,58	1 979,56	2 379,44	1 154,90

Ke konci roku 2017 vykázalo hlavní město Praha na bankovních účtech (bez příspěvkových organizací) celkem 35,2 mld. Kč, což bylo o 9,0 mld. Kč více nežli předchozím roce. Zároveň se jedná o historicky nejvyšší objem finančních prostředků na bankovních účtech.

Hlavní město je zřizovatelem celkem 751 příspěvkových organizací (z toho zřizovatelem 250 organizací je Magistrát hlavního města a zřizovateli 501 organizací jsou jednotlivé městské části). Z hlediska odvětvového zaměření příspěvkových organizací jich nejvíce (celkem 644) spadá do oblasti školství).

Koncesní smlouvy

Některé obce a města mají uzavřeny koncesní smlouvy o provozování a správě některých zařízení ve vlastnictví obce (dle zákona č. 139/2006 Sb., o koncesních smlouvách a koncesním řízení). Pro zjištění výše závazků, které pro obce z těchto smluv ve sledovaném roce vyplývají, předkládají obce v rámci podkladů pro zpracování státního závěrečného účtu také údaje o závazcích vyplývajících z uzavřených koncesních smluv.

Z hodnotících zpráv zaslaných kraji vyplývá, že v loňském roce probíhalo plnění celkem 222 koncesních smluv uzavřených obcemi a městy. Výše ročních finančních závazků u jednotlivých smluv je velmi rozdílná (od desítek tisíc až po desítky milionů), část smluv neobsahuje pro obce či města žádné finanční závazky.

Zhruba tři čtvrtiny z celkového počtu uzavřených smluv má jako předmět koncesní smlouvy uvedeno „provozování vodohospodářské infrastruktury“ (tj. provozování vodovodu a zásobování pitnou vodou, provozování kanalizace a ČOV). Zbývající část smluv má potom různý předmět koncesní smlouvy, jako například: zajištění dodávek tepla a teplé vody, provozování víceúčelového hřiště, provozování sportovního areálu, provozování domova pro seniory, provozování ozdravného centra, provoz a správa krematoria.

Příspěvkové organizace zřizované obcemi

Ke konci uplynulého roku bylo evidováno celkem 8 317 příspěvkových organizací, jejichž zřizovateli byly obce včetně hl. m. Prahy a jejich městských částí (meziročně se jejich počet zvýšil o 7 organizací). Z údajů o výsledcích hospodaření příspěvkových organizací vyplývá, že 603 organizací ukončilo své hospodaření s účetní ztrátou (7,2 % z jejich celkového počtu, tj. stejný podíl jako v roce 2016).

Z hlediska odvětvového členění hlavní činnosti příspěvkových organizací působilo zhruba 86,2 % příspěvkových organizací v oblasti vzdělávání (předškolní zařízení, základní školy, školní stravování a základní umělecké školy). V oblasti kultury působilo přibližně 5,6 % z celkového počtu příspěvkových organizací (zde se jedná především o zařízení pro zájmovou činnost v kultuře, knihovnické činnosti a činnost muzeí a galerií). V oblasti sociálních věcí působilo zhruba 3,9 % příspěvkových organizací (domovy pro seniory a domovy pro osoby se zdravotním postižením, centra sociálních služeb, zajišťování osobní asistence a pečovatelské služby a sociální poradenství). Větší počty příspěvkových organizací působily dále i v oblasti rekreačních a sportovních služeb, rozvoje bydlení, odstraňování odpadů. Odvětvová struktura příspěvkových organizací zůstává stejně jako v případě krajů dlouhodobě stabilní.

Dobrovolné svazky obcí

DSO představují specifickou a nejčastější formu spolupráce mezi obcemi. Vznikají za účelem prosazování společných zájmů členských obcí, zajišťování rozvoje jejich infrastruktury, případně provozování některých společných činností (například v oblasti vodního hospodářství, ochrany životního prostředí, bydlení a územního rozvoje, sociálních služeb). Jednotlivé DSO jsou právníckými osobami, sestavují rozpočet a hospodaří s majetkem, který členské obce vkládají do svazku a s majetkem, který získaly vlastní činností.

V návrhu státního rozpočtu nebývají rozpočtovány žádné transfery přímo pro DSO. Tato skutečnost je způsobena tím, že neexistuje žádný dotační titul, který by byl určen výhradně pro DSO. Dotační tituly, které jsou určeny jak pro obce, tak pro DSO, bývají v návrhu státního rozpočtu zahrnuty jako dotace pro obce a jako o dotacích pro DSO je o nich účtováno až v průběhu rozpočtového roku při jejich uvolňování.

V loňském roce působilo na území republiky celkem 723 DSO, jejich počet se meziročně snížil o 6 DSO.

DSO hospodařily v loňském roce s příjmy ve výši 3,4 mld. Kč, což znamenalo meziroční nárůst o 0,3 mld. Kč. Přesto celková výše příjmů DSO stejně jako v roce 2016 značně zaostávala za úrovní dosahovanou v předchozích letech (v letech 2010 – 2015 činila průměrná roční výše příjmů 5,8 mld. Kč). Důvodem byl nižší objem přijatých transferů, které představují základní zdroj financování činnosti DSO. Jejich celková výše činila 2,1 mld. Kč, zatímco v letech 2010 - 2015 to bylo průměrně ročně 4,7 mld. Kč. Pokles souvisí především s přechodem na nové programové období pro čerpání prostředků z fondů EU a projevuje se proto zejména v části přijatých investičních transferů.

Vlastní příjmy DSO byly vykázány ve výši 1,2 mld. Kč (nárůst o 0,1 mld. Kč). Tvořily je v zásadě pouze nedaňové příjmy (z toho příjmy z pronájmu majetku 0,8 mld. Kč, příjmy z vlastní činnosti 0,3 mld. Kč).

Výdaje DSO činily 2,8 mld. Kč, meziročně byly vyšší o 0,5 mld. Kč. Běžné výdaje činily 1,4 mld. Kč (o 0,2 mld. Kč více) a kapitálové výdaje 1,4 mld. Kč (o 0,3 mld. Kč více).

Z hlediska odvětvové struktury směřovala největší část výdajů, stejně jako v předchozích letech, do odvětví vodního hospodářství. Jejich objem dosáhl 1,8 mld. Kč, z toho kapitálové výdaje činily 0,6 mld. Kč.

Hospodaření DSO skončilo s přebytkem 0,6 mld. Kč (v roce 2016 činil přebytek 0,8 mld. Kč).

Z hlediska zaměření činnosti uvedeného ve zřizovatelské listině (podle paragrafů rozpočtové skladby) se největší počet DSO řadil do oddílu 36 - Bydlení, komunální služby a územní rozvoj (celkem 243 DSO) a do oddílu 23 - Vodní hospodářství, kde předmětem činnosti je především zajišťování zásobování pitnou vodou, odvádění a čištění odpadních vod a správa ve vodním hospodářství (167 DSO). Dále pak do oddílu 37 - Ochrana životního prostředí, kde se jedná zejména o zajišťování sběru a svozu komunálních odpadů a nebezpečných odpadů, využívání a zneškodňování odpadů, péči o vzhled obce a veřejnou zeleň, činnosti k ochraně půdy a krajiny apod. (36 DSO).

4. Hospodaření Regionálních rad regionů soudržnosti

Regionální rady byly ustaveny v roce 2006 (novelou zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů). Jejich hlavním úkolem bylo administrovat finanční prostředky z fondů EU prostřednictvím regionálních operačních programů (dále jen „ROP“) v předchozím programovém období 2007 - 2013. Čerpání prostředků z předchozího programového období na projekty již bylo ukončeno, úloha regionálních rad však tímto nekončí, dále pokračují kontroly projektů v období udržitelnosti a je třeba provádět činnosti spojené s ukončováním projektů.

Změna úlohy regionálních rad se odráží i v jejich rozpočtovém hospodaření. V předchozích letech přijímaly regionální rady značné objemy transferů ze státního rozpočtu určených na spolufinancování projektů realizovaných v rámci jednotlivých regionálních operačních programů (v letech 2009 – 2016 činila jejich průměrná roční výše 16,2 mld. Kč) a také prostředky z rozpočtů krajů (ročně v průměru 0,3 mld. Kč). Pro rok 2017 byly ve státním

rozpočtu, v kapitole Ministerstva pro místní rozvoj, rozpočtovány již jen prostředky na financování provozních výdajů regionálních rad, rovněž tak v rozpočtech krajů.

Pro rok 2017 byl v rozpočtu předpokládán celkový objem příjmů regionálních rad ve výši 0,6 mld. Kč. Na rozdíl od předchozích let měly největší část tvořit nedaňové příjmy, které byly rozpočtovány ve výši 0,35 mld. Kč. Transfery z kapitoly Ministerstva pro místní rozvoj určené na financování provozních výdajů (v rámci OP Technická pomoc 2014+) byly předpokládány ve výši 0,2 mil. Kč a menší část měly dále tvořit příjmy z rozpočtů krajů. Výdaje regionálních rad měly podle předpokladů rozpočtu činit 0,5 mld. Kč, tzn. hospodaření s mírným přebytkem 0,1 mld. Kč.

Tabulka č. 10: Bilance příjmů a výdajů regionálních rad regionů soudržnosti (v mil. Kč)

Ukazatel	Skutečnost k 31.12.2016	Rozpočet 2017		Skutečnost k 31.12.2017	% plnění rozp.	Index 2017/ 2016
		schválený	po změnách			
	2	3	4	5	6	7
Nedaňové příjmy	279,4	350,0	350,0	142,5	40,7	51,0
z toho:						
- přijaté sankč. platby a vratky transf.	249,2	.	.	124,6	.	50,0
Kapitálové příjmy	1,5	0,5	0,5	0,5	100,0	33,3
Přijaté transfery	10 328,7	220,3	228,3	152,5	66,8	1,5
z toho:						
- ze státního rozpočtu	10 290,4	197,3	205,3	136,4	66,4	1,3
- z rozpočtu krajů	38,3	23,0	23,0	16,1	70,0	42,0
Příjmy celkem	10 609,6	570,8	578,8	295,5	51,1	2,8
Běžné výdaje	980,5	446,3	417,3	481,3	115,2	49,1
Kapitálové výdaje	9 612,3	10,0	46,5	43,7	94,0	0,5
Výdaje celkem	10 592,8	456,3	464,3	525,0	113,1	5,0
Saldo příjmů a výdajů	16,8	114,5	114,5	-229,5	.	.

Celkové příjmy regionálních rad dosáhly **0,3 mld. Kč**; z toho zhruba jednu polovinu činily nedaňové příjmy (přijaté sankční platby a přijaté vratky transferů) a druhou polovinu transfery z kapitoly Ministerstva pro místní rozvoj. Příjmy z rozpočtů krajů dosáhly jen několika milionů.

Výdaje regionálních rad činily **0,5 mld. Kč**. Menší část, zhruba 0,2 mld. Kč tvořily výdaje na vlastní činnost regionálních rad (výdaje na platy a ostatní platby za provedenou práci včetně souvisejícího pojistného 178 mil. Kč, výdaje na nákup služeb 46,5 mil. Kč). Zbývající část výdajů tvořily především výdaje na doplacení dotací některým příjemcům v návaznosti na ukončení sporů z veřejnoprávních smluv a soudních řízení.

V novém programovém období mají kraje a obce možnost čerpat prostředky na projekty spolufinancované z fondů EU především prostřednictvím Integrovaného regionálního operačního programu (IROP), který navazuje na sedm regionálních operačních programů a částečně na Integrovaný operační program z programového období 2007–2013. Prioritou IROP je umožnění vyváženého rozvoje území, zkvalitnění infrastruktury, zlepšení veřejných služeb a veřejné správy a zajištění udržitelného rozvoje v obcích, městech a regionech. Řídicím orgánem je Ministerstvo pro místní rozvoj. Hlavní město Praha má možnost čerpat finanční prostředky z operačního programu Praha - pól růstu ČR, jehož řídicím orgánem je Magistrát hlavního města.

Z výsledků za rok 2017 vyplývá, že využití prostředků v rámci nového programového období je prozatím stále nižší. Z kapitoly Ministerstva pro místní rozvoj přijaly obce, DSO a kraje v rámci Integrovaného regionálního operačního programu celkem 2,0 mld. Kč a hlavní město Praha v rámci Operačního programu Praha - pól růstu 0,55 mld. Kč.

5. Vývoj zadluženosti⁶

Obce (vč. jimi zřizovaných příspěvkových organizací) vykázaly ke konci roku 2017 celkový dluh⁷ ve výši **69,0 mld. Kč**. Proti předchozímu roku se jedná o pokles o 4,0 %, přičemž v absolutním vyjádření se dluh snížil o 2,9 mld. Kč.

V celkovém objemu zadluženosti obcí jsou zahrnuty bankovní úvěry od peněžních ústavů, emitované komunální dluhopisy, přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy, vč. půjček ze státních fondů.

Tabulka č. 11: Souhrnné údaje o zadluženosti obcí ČR v letech 2006–2017 (v mld. Kč)

Ukazatel	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Úvěry	47,1	46,7	47,4	55,8	59,9	60,9	68,3	68,8	67,7	66,1	51,5	49,5
Komunální dluhopisy	22,9	22,6	22,7	14,7	15,8	14,0	13,8	15,0	11,8	10,7	10,7	10,4
Přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy	10,9	9,9	10,0	10,1	7,6	7,5	7,9	8,4	9,4	10,1	9,7	9,1
Celkem	80,9	79,2	80,1	80,6	83,3	82,4	90,0	92,2	88,9	86,9	71,9	69,0

Z údajů za rok 2017 vyplývá, že na položce úvěrů došlo k poklesu o 2,0 mld. Kč, na položce komunálních dluhopisů došlo k poklesu o 0,3 mld. Kč a na položce přijatých návratných finančních výpomocí a ostatních dluhů k poklesu o 0,6 mld. Kč.

Ve struktuře dluhu obcí mají dlouhodobě největší váhu úvěry, jejichž podíl ke konci roku 2017 činil 71,7 %, podíl emitovaných komunálních dluhopisů činil 15,1 % a zbývající část dluhu obcí (13,2 %) tvořily přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy.

Úvěry, které obce přijaly od peněžních ústavů, byly podobně jako v minulých letech směřovány zejména na rekonstrukce a výstavbu technické infrastruktury, na předfinancování investičních projektů spolufinancovaných z fondů EU a na regeneraci a výstavbu bytového fondu. Obce tyto prostředky rovněž použily na rekonstrukce školských zařízení, sportovních areálů a jiné občanské vybavenosti. Tyto úvěry se vyznačují relativně nízkým úročením a velmi dlouhou dobou splatnosti.

Vedoucí postavení v poskytování úvěrů si stále udržují Česká spořitelna, a. s., Komerční banka, a.s. a Československá obchodní banka, a.s. V poskytování úvěrů a půjček jsou aktivní i další právnické a fyzické osob, včetně obcí. Zhruba pro polovinu poskytnutých úvěrů a půjček jejich poskytovatelé nevyžadovali ručení. Pokud bylo ručení vyžadováno, nejčastěji šlo o ručení směnkou, majetkem obce nebo budoucími příjmy rozpočtu obce.

Dluh z titulu vydaných **komunálních dluhopisů** vykazovaly ke konci roku 2017 pouze hlavní město Praha (ve výši 10,1 mld. Kč) a statutární město Liberec (ve výši 0,3 mld. Kč).

Obce také na své účty přijaly **půjčky** z rozpočtu Státního fondu životního prostředí ve výši 23,7 mil. Kč (jednalo se o programy: Národní program Životní prostředí, Ochrana vod a Operační program životní prostředí).

⁶ Čerpáno z dat přijatých do CSÚIS dne 5.3.2018. V údajích nejsou zahrnuty 1 příspěvková organizace a 1 obec, jejichž výkaz nebyl do CSÚIS předán.

⁷ Do údajů o zadluženosti jsou od 1. 1. 2010 zahrnovány stavy na syntetických účtech 281, 282, 283, 289, 322, 326, 362, 451, 452, 453, 456, 457 a 459.

Ke konci roku 2017 stav finančních prostředků na bankovních účtech rozpočtového hospodaření obcí⁸ a běžných účtech jimi zřízených příspěvkových organizací⁹ převýšil hodnotu dluhu o 117,1 mld. Kč.

Tabulka č. 12: Stavy na účtech a stav zadluženosti obcí a jimi zřízených příspěvkových organizací v letech 2006–2017 (v mld. Kč)

Ukazatel	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Stav na účtech celkem	65,6	72,6	87,6	69,6	72,5	71,2	87,3	98,5	107,9	116,3	160,0	186,1
Zadluženost celkem	81,0	79,3	80,1	80,6	83,3	82,4	90,0	92,2	88,9	86,9	71,9	69,0
Rozdíl	-15,4	-6,7	7,5	-11,0	-10,8	-11,2	-2,7	6,3	19,0	29,4	88,1	117,1

V roce 2017 vykázalo zadluženost 3 262 obcí z celkového počtu 6 254 obcí, což je více než polovina (52,2 %) obcí. Počet obcí, které vykázaly v posledních letech zadluženost, zůstává v zásadě stabilizovaný, meziročně došlo k mírnému poklesu (o 4 obce).

Tabulka č. 13: Údaje o zadluženosti obcí ČR bez hl. m. Prahy, Brna, Ostravy a Plzně v letech 2006–2017 (v mld. Kč)

Ukazatel	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Úvěry	25,7	25,9	26,9	34,8	35,5	36,3	36,4	34,9	35,0	34,8	30,3	30,1
Komunální dluhopisy	0,0	0,0	0,0	0,0	2,0	2,0	2,0	2,0	1,3	0,3	0,3	0,3
Přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy	7,8	7,0	7,4	6,5	5,7	5,7	6,1	6,1	7,3	8,0	8,0	7,5
Celkem	33,5	32,9	34,3	41,3	43,2	44,0	44,5	43,0	43,6	43,1	38,6	37,9

Bez zahrnutí čtyř největších měst (tj. hl. m. Praha, Brno, Ostrava a Plzeň) činí zadluženost ostatních obcí celkem 37,9 mld. Kč. U obcí bez těchto největších měst došlo k meziročnímu poklesu celkové zadluženosti o 0,7 mld. Kč.

Tabulka č. 14: Vývoj podílu zadluženosti hl. m. Prahy, Brna, Ostravy a Plzně na celkové zadluženosti obcí v letech 2006–2017 (v mld. Kč)

Ukazatel	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Celková zadluženost obcí v ČR	89,2	79,2	80,1	80,6	83,3	82,4	90,0	92,2	88,9	86,9	71,9	69,0
Zadluženost 4 největších měst	47,4	46,3	45,8	39,3	40,1	38,4	45,5	49,2	45,3	43,8	33,3	31,1
% podíl 4 největších měst na celkové zadluženosti	58,6	58,5	57,2	48,8	48,1	46,6	50,6	53,4	51,0	50,4	46,3	45,1

Na celkové zadluženosti obcí se v roce 2017 podílela 4 největší města ČR ze 45,1 %, hodnota jejich dluhu dosáhla výše 31,1 mld. Kč. Současně však tato města vykazují vysoký stav finančních prostředků na bankovních účtech, u všech čtyř měst zhruba dvojnásobně převyšuje hodnotu jejich dluhu.

Tabulka č. 15: Zadluženost hl. m. Prahy, Brna, Ostravy a Plzně k 31.12.2017 – jednotlivě (v mld. Kč)

Ukazatel	Praha	Brno	Ostrava	Plzeň	Celkem
Zadluženost celkem (vč. příspěvkových organizací)	21,9	4,7	2,6	1,9	31,1
Stav na bankovních účtech (vč. příspěvkových organizací)	52,3	8,8	5,3	3,7	70,1

Celková výše dluhu hl. m. Prahy (včetně zřízených příspěvkových organizací) dosáhla ke konci roku 2017 hodnoty 21,9 mld. Kč, což je o 1,1 mld. Kč méně než v roce předchozím. Podíl zadluženosti hl. m. Prahy na celkové zadluženosti obcí činil 31,7 %.

⁸ Zahrnuje SÚ 068, 231, 236, 244, 261.

⁹ Zahrnuje SÚ 068, 241, 244, 261.

Zadluženost příspěvkových organizací zřízených obcemi (včetně organizací zřízených městskými částmi hlavního města Prahy) dosáhla ke konci roku 2017 výše 0,4 mld. Kč. Z celkového počtu 8 317 organizací vykazovalo dluh 261 organizací, tj. 3,1 %. V rámci zadlužených obecních příspěvkových organizací jich z hlediska odvětvového členění hlavní činnosti (dle klasifikace COFOG) působilo nejvíce v oblasti nižšího sekundárního a preprimárního vzdělávání.

Dobrovolné svazky obcí vykázaly ke konci roku 2017 dluh ve výši **2,1 mld. Kč**, což je o 0,4 mld. Kč méně než předchozí rok. Dobrovolné svazky obcí využívají získané prostředky především na rozvoj a obnovu místní infrastruktury (vodovody a kanalizace), odpadové hospodářství a na projekty zvyšující atraktivitu jejich území.

Kraje (včetně jimi zřízených příspěvkových organizací) vykázaly ke konci roku 2017 dluh v celkové výši **19,7 mld. Kč**. Meziročně se hodnota dluhu snížila o 1,6 mld. Kč (o 7,5 %). Na položce úvěrů byl vykázán meziroční pokles dluhu o 1,9 mld. Kč; podíl úvěrů na celkové zadluženosti krajů dosáhl 84,8 %. Kraje ani v roce 2017 neemitovaly komunální dluhopisy.

Tabulka č. 16: Souhrnné údaje o zadluženosti krajů ČR v letech 2006–2017 (v mld. Kč)

Ukazatel	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Úvěry	6,5	9,4	11,9	17,4	16,6	19,6	22,2	23,5	24,4	24,3	18,6	16,7
Přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy	1,2	1,0	2,7	3,5	2,5	2,7	2,3	3,3	3,2	2,1	2,7	3,0
Celkem	7,7	10,4	14,6	20,9	19,1	22,3	24,5	26,8	27,6	26,4	21,3	19,7

Rozdíl mezi stavem peněžních prostředků na bankovních účtech rozpočtového hospodaření krajů a běžných účtech jimi zřízených příspěvkových organizací a stavem zadluženosti dosáhl v roce 2017 výše 24,9 mld. Kč.

Tabulka č. 17: Stav na účtech a stav zadluženosti krajů a jimi zřízených příspěvkových organizací v letech 2006–2017 (v mld. Kč)

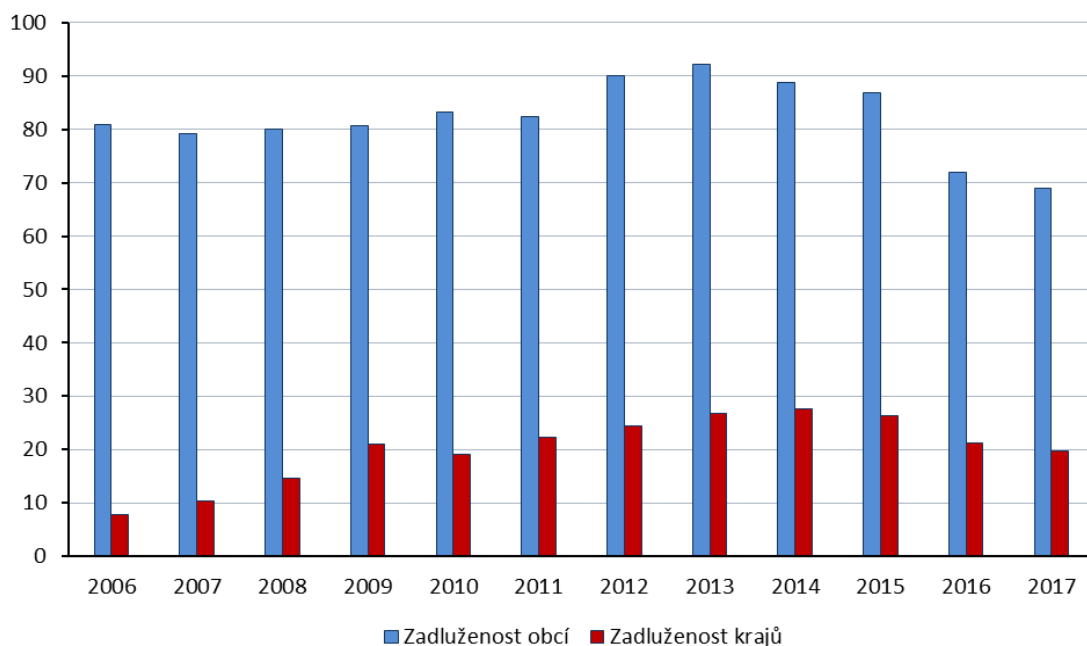
Ukazatel	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Stav na účtech celkem	17,8	21,0	24,9	22,1	22,2	24,1	23,1	25,7	28,7	27,5	35,9	44,6
Zadluženost celkem	7,7	10,4	14,6	20,9	19,1	22,3	24,5	26,8	27,6	26,4	21,3	19,7
Rozdíl	10,1	10,6	10,3	1,2	3,1	1,8	-1,4	-1,1	1,1	1,1	14,6	24,9

Zadluženost příspěvkových organizací zřízených kraji (z 1 883 organizací vykazuje dluh 195 organizací, tj. 10,4 %) dosáhla ke konci roku 2017 výše 1,8 mld. Kč. V rámci zadlužených krajských příspěvkových organizací působilo z hlediska odvětvového členění hlavní činnosti (dle klasifikace COFOG) nejvíce organizací v oblasti vyššího sekundárního vzdělávání.

Regionální rady regionů soudržnosti vykázaly k 31.12.2017 nulovou zadluženost.

Územní rozpočty v souhrnu vykázaly ke konci roku 2017 zadluženost ve výši **90,8 mld. Kč**, což je o 5,0 % (o 4,8 mld. Kč) méně než v roce předchozím. Zadluženost územních rozpočtů klesá již čtvrtým rokem po sobě, ke konci roku 2017 byl o čtvrtinu nižší nežli v roce 2013.

Graf č. 5: Vývoj zadluženosti obcí a krajů (v mld. Kč)

V roce 2017 činil celkový objem nově přijatých půjčených prostředků územními rozpočty (bez příspěvkových organizací) 9,2 mld. Kč, což je o 4,0 mld. Kč více než v předchozím roce.

Příznivé výsledky hospodaření územních rozpočtů dosahované v posledních letech se promítají v postupném nárůstu na bankovních účtech rozpočtového hospodaření obcí, DSO, krajů, regionálních rad a na běžných účtech příspěvkových organizací územních samosprávných celků. Tento trend pokračoval i v roce 2017, kdy se stav finančních prostředků zvýšil proti předchozímu roku o 35,0 mld. Kč (o 17,7 %) na 232,8 mld. Kč a převyšoval tak o 142,0 mld. Kč hodnotu dluhu.

Graf č. 6: Vývoj zadluženosti a stavu finančních prostředků na bankovních účtech za územní rozpočty celkem včetně příspěvkových organizací (v mld. Kč)

